

Второ заседание

Събота, 17 декември 1960 г.

(Открито в 9 ч.)

Председателстващ Петър Танчев: (Звъни) Другарки и другари народни представители! Присъствуват необходимо-то число народни представители. Откривам заседанието.

Продължават разискванията по народностопанския план за 1961 г. и бюджета на държавата за 1961 г.

По реда на записалите се оратори давам думата за изказване на народния предствител Никола Стоилов.

Никола Стоилов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители!

Внесените за разглеждане и приемане от настоящата сесия на Народното събрание проектоплан и проектобюджет за 1961 г. са реална програма за бързото изграждане на тежката ни промишленост като трайна база и главно условие за по-нататъшното, непрекъснато и ускорено развитие на всички отрасли на народното ни стопанство.

Проектопланът и проектобюджетът са изградени върху незапомнените успехи, постигнати през предшестващите две години на третата ни петилетка. В докладите на зам.-председателя на Министерския съвет и председател на Държавната планова комисия др. Станко Тодоров и на министъра на финансите др. Кирил Лазаров много ярко и богато е показан големият ръст на родната ни икономика и неограничените възможности, които разкрива нашата социалистическа система. Затова проектопланът и проектобюджетът за 1961 г. са реални и изпълними. Те са поставени върху здрава икономическа основа — на стабилна промишлена база, укрепено селско стопанство и здрав български лев.

Реалността на проектоплана и проектобюджета се гарантира и от това, че в тяхното изграждане взеха най-широко участие трудещите се по предприятия, строителни обекти, ТКЗС и всички производствени звена на нашето народно стопанство, т. е. неговите преки изпълнители.

Онова, което най-много ме радва и ентусиазираща, а сигурно ще въодушеви за героични дела целия наш народ, е, че в проектоплана се предвижда максимално развитие на отраслите, които използват местни суровини и материали, и на основните отрасли на тежката промишленост, като: производ-

ство на електроенергия и топлоенергия, черна и цветна металургия, машиностроенето и металообработването, химическата промишленост и производството на строителни материали.

Преимущественото развитие на отраслите на тежката промишленост ще подсури ускорени темпове на разширеното социалистическо възпроизводство на цялото народно стопанство.

Не по-малко увеличение се предвижда и в развитието на селското стопанство. Предвиденият по проектоплана ръст на общия обем на селскостопанската продукция от 10,9% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. изисква още по-голямо напрежение и мобилизиране на силите на всички селскостопански труженици. Като се вземе под внимание увеличаването на селскостопанската продукция през 1959 и 1960 г., предвиденото напрежение за 1961 г. изисква разкриването и привеждането в действие нови резерви за увеличаване на производството. Усилията в това отношение трябва да се насочат към по-рационално използване на обработваемата площ и по-плътено разполагане на отделните култури.

Решаването на проблема за специализацията в производството ще създаде реалната възможност за решително внедряване на механизацията в най-трудоемките производствени процеси, което ще намали относителния дял на живия труд и ще снижи себестойността на продукцията.

Тук трябва обаче да се подчертае, че в редица райони и окръзи на нашата страна е създадено неправилно многообразие на културите. Прекомерната многоотрасловост в отделни кооперативни стопанства пречи на специализацията на производството и води до оскъпяване на продукцията.

В тази връзка мероприятията, които ще бъдат проведени за изпълнение на плана през 1961 г., трябва да решат тези важни проблемни въпроси, което ще подпомогне изпълнението на плана.

Кои са по-важните успехи на промишлеността и селското стопанство в Пловдивски окръг и какво предвижда проектът за 1961 година?

По значение промишлеността в Пловдивски окръг отстъпва на селското стопанство, но заема значителен дял в икономиката му. Особено голямо развитие на промишлеността в окръга имаме през последните няколко години. В сравнение с 1952 г. нейният обем през 1957 г. е два пъти по-голям, а през 1959 г. — три пъти.

Сега промишлеността в нашия окръг произвежда тракторни мотори с вътрешно горене, електротелфери, тракторни редосеялки, разни видове резервни части, розово масло, строителни материали, иглолистен и широколистен дървен материал, мебели, килими, копринени тъкани и много други твърде

необходими за страната и нашите външнотърговски връзки произведения.

Нараснаха основните средства, които от 199 млн. лв. през 1952 г. се увеличиха на повече от 380 млн. лв., или 176%. Значително нарасна броят на средногодишния персонал, зает в промишлеността, който от 8800 през 1952 г. и 11 000 през 1957 г. нарасна на около 15 000 човека през 1960 г. Увеличи се производителността на труда на лице от промишленопроизводствения персонал. Така например средната изработка на едно лице от промишленопроизводствения персонал за периода 1952/1959 г. се удвои. Най-голямо е това увеличение в отраслите машиностроене и металообработване и строителни материали — близо 3 пъти спрямо 1952 г. Съответно на нарасналата производителност на труда значително се увеличи и средната работна заплата, която от 6488 лв. през 1952 г. достигна 8607 лв. през 1959 г., а през 1960 г. тя ще нарасне на 9000 лв.

Предприятията на окръжно подчинение ще преизпълнят годишния си план над 104%, с което ще се даде на народното стопанство надпланова продукция повече от 20 млн. лв.

Наред с успешното изпълнение и преизпълнение на плана за 1960 г. усилията на работническите колективи са насочени към подготовката за ритмично изпълнение на по-големите задачи, поставени в проекта за 1961 г. Още в началото на м. ноември ръководствата на предприятията са запознати със задачите по проекта за 1961 г. В момента в предприятията кипи творческа работа, набират се работнически предложения, разработват се организационно-технически мероприятия, осигуряващи изпълнението на плана за 1961 г.

Най-сериозна задача по промишлеността в окръга проектопланът предвижда в машиностроенето. Предвижда се разширяване производството на първия български лозарски трактор „Болгар“, двигателите 4-Д-40 и 2-Д-20, на електротелфери с различна товароподемност, разни видове резервни части и др.

През 1961 г. промишлеността в окръга ще усвои и много нови видове изделия, като: прототипен образец на универсален колесен трактор, 6-цилиндров двигател с мощност 60 к. с., електротелфер 3-тонен с конусен ретор и др. През 1961 г. окръгът ще направи решителни стъпки с въвеждане на масово производство на усвоените през настоящата година ксилолитови изделия, като парникови рамки, плочи за подпаркетни настилки и плоскости, каси за прозорци и врати, плоскости и елементи за сглобяеми селскостопански сгради и др., с което ще се направят големи и ценни икономии на дървесина.

През 1961 г. ще се премине към масово производство на усвоените вече щайги, кафези, кошове и други амбалажни

видове от кошничарска върба, а също и кошници, шапки, чанти и др. от отпадъчни материали — слама, лико, шума и др., с които производства ще се премахнат лошите последствия от сезонността на консервната промишленост, като от м. декември до м. май се ангажирват повече от 500 жени-работнички, освободени от консервното предприятие „Партизанин“ — Първомай, ще се икономиса много строителна дървесина и ще се реализира валута от договорираните за износ над 300 хил. броя различни изделия.

Промислеността за строителни материали за 1959 и 1960 година без капитални вложения по пътя на използване средства от БНБ за „малка механизация и ширпотреба“ увеличи производството на тухли от 6 млн. броя на 30 млн. броя, а през 1961 г. ще бъде в състояние да задоволи изцяло нуждите ни от машинни тухли и ще пристъпи към усвояване и произвеждане на облицовъчни и гланцирани с оловна глеч тухли и др. произведения. Тези нови тухли ще създават ефектни фасади и икономия от външна мазилка.

През последните години и в областта на селското стопанство Пловдивски окръг постигна значителни успехи. Произведената през 1959 г. продукция от растениевъдството и животновъдството възлезе на 131,6% в сравнение с 1958 г. и заедно със страничните дейности обемът на производството в ТКЗС е 136,9%.

Окончателната равностметка от дейността на кооперативните стопанства за 1960 г. още не е направена, но предварителните данни показват, че продукцията в сравнение с 1959 г. значително нараства. Например ТКЗС от окръга тази година получиха над 5500 т зърнено-хлебни произведения повече от 1959 г.: домати — около 12 500 т, ранни картофи — 7500 т, мляко — 7700 т, яйца — 14 700 хил. броя, свинско месо — 1500 т и др. Тези успехи са резултат на редицата организационни и агротехнически мероприятия, системно провеждани в кооперативните стопанства. Те са материален израз и непосредствен резултат от ентусиазма на кооператорите, с който отговориха на призива на Партията за изпълнение на петилетния план в съкратени срокове.

Предлаганият проектоплан по селското стопанство за окръга през 1961 г. предвижда немалко увеличение в сравнение с изпълнението за 1959 г. Ръстът на производството от растениевъдството трябва да достигне 127%, от животновъдството — 134,7% и общо за селскостопанското производство — 128,7%.

Показателите, дадени в проектоплана, вече са известни на нашите кооператори и механизатори, обсъждат се мероприятията, които трябва да бъдат проведени за осигуряване неговото изпълнение. Трябва обаче да подчертаем, че ръстът на производството по плана за окръга се явява чувствително по-

голям от ръста за страната. Това налага да се вземат под внимание редица особености в производствените условия на окръга, които ще създадат не по-малко затруднения в изпълнението на плана за 1961 г.

На първо място стои въпросът за големия брой на отглежданите в окръга култури — около 78. Освен това през последните години площите за редица окупни култури постоянно се увеличават. Това създава големи трудности за тяхното отглеждане и най-вече при такова разнообразие на културите не може да се реши въпросът за специализацията на отделни ТКЗС и райони в отглеждане на характерните за тях култури.

Корпоративните стопанства вече съставят напрегнати планове, а и план-сметки, които наред с предвиждането да се произведе по-голямо количество продукция ще осигурят и снижение себестойността на продукцията. А тази задача може да се осъществи при положение, че се извърши правилно разместване на културите в отделните райони на страната, като се ограничи броят на културите, давани на окръзите и ТКЗС, за да станат кооператорите специалисти в тяхното отглеждане.

Напрежението идва и от прекомерно големия обем на производство за някои култури, давани на окръга. Например окръгът трябва да произведе 64,7% от ментовото масло в страната, 56% от ориза, 11%, или близо 1/9 от средно ранните домати и др.

Считам за нецелесъобразен принципа, който Държавна планова комисия използва при определянето на плана за средно ранните домати, като изхожда главно от наличността на консервните предприятия, разположени в гр. Пловдив и Пловдивски окръг. Капацитетът на консервните предприятия всяка година нараства. Суровинният район обаче остава същият. Производството на зеленчуци не само че не може да расте, но намалява, тъй като те изискват преди всичко жив труд.

От друга страна, осигуряването на кооперативните стопанства с оборски тор от други окръзи, като Ямболски, Бургаски, Толбухински и др., както това ставаше до преди две-три години, сега е вече невъзможно, а без такъв няма резултат в зеленчуковото производство. Освен това периодът, когато домоите изискват най-голямо внимание и труд — засаждане, вдигане на колове, окопаване и др., съвпада с времето на жътва, бране на ягоди, засаждане и окопаване на тютюна, поради което някои работи изостават и даже отделни площи се провалят.

Правилно ще бъде, ако известна част от мощностите на консервните предприятия се прехвърлят в други райони на страната съобразно производството на суровини. Ако за ориза, памука, фъстъците, ментата и други култури не навсякъде

има благоприятни условия и трябва да се претоварва Пловдивски окръг, то за производството на домати, пипер, зелен фасул, грах и други зеленчуци навсякъде в България са създадени условия.

Необходимо е да се подчертае, че и по отношение на ментовата култура реалните производствени възможности на кооперативните стопанства в окръга са значително по-малки от тези, които се предвиждат в проекта, като особено това се отнася за средните добиви. Така например за периода 1955/1960 година средният добив се движи около 3 кг. При това положението нецелесъобразно е завишението на средния добив на 4,850 кг, което крие зад себе си неосигуряване плановата продукция за предприятията и неизпълнение на производствената им програма.

Проектът за производство и изкупуване на месото от едър рогат добитък е твърде висок, тъй като баловата продукция е далеч по-малка от тази, която се предвижда да се произведе в окръга. Държавна планова комисия, за да осигури увеличението на плана за говеждо месо от 800 т, освен редовния брак и ремонт на говедата, посяга и върху броя на все още много необходимия ни работен добитък — 1000 броя волове. Както казах по-горе, над 56% от производството на брив е съсредоточено в Пловдивски окръг. Въпреки, че е неизгодно за ТКЗС, това налага задържане броя на съществуващите работни волове, необходими за отглеждане на тази култура, поради невъзможността през 1961 г. да се внедри по-голяма механизация в нея. Оттук идва и нецелесъобразността да се изпълни предвиденият изкупвателен план за месото от едър рогат добитък с около 400 тона.

Предлаганият разчет за производство на агнешко месо предвижда изкупуването на агнетата да става на базата на 14 кг живо тегло. Това крие опасност да доведе до значителни загуби на народното стопанство, тъй като прирастът на агнетата, който ще се получи в границите от 9 до 14 кг, не компенсира увеличения за тази цел разход на мляко. От овчето мляко, необходимо да осигури планираното агнешко месо, може да се произведе само за Пловдивски окръг 865 т сирене на стойност 3200 хил. валутни лева. При това положение ще има далеч по-голям икономически ефект и по-целесъобразно ще бъде, ако установената досега практика агнетата да се колят с по-малко живо тегло се приложи и за 1961 г., а млякото превърнем в сирене.

Като се изключат направените няколко критически бележки, останалите показатели, залегнали в народностопанския план за 1961 г., въпреки напрегнатостта им са реални и изпълними. По много от тях работническите колективи и кооператорите имат пълната възможност да отидат на значително

преизпълнение и в цялост да дадат на нашата страна повече от планиваната продукция.

Нашите кооператори вече изпълниха плана за житните култури и сега по кооперативните поля расте многообещаваща пшеница и ечемик. С 400 декара те преизпълниха плана за ягодите и малините, а старите насаждения са добре обработени и зазимени. Използвайки благоприятното време, по-голямата част от трудово-кооперативните земеделски стопанства отидоха на есенно засяване на ментата, с което годишният план по площи е изпълнен 75%.

Осигурени са необходимият брой птици и свине за ритмично изпълнение на планове за яйцата, птичето и свинското месо. Към кравето стадо ще преминат над 4000 юници, с което значително ще се преизпълни планът за млякото.

През годината се работи на широк фронт, в резултат на което се увеличиха поливните площи с нови 250 хил. дка. и сега окръгът разполага с 1050 хил. дка поливни земи, т. е. 50% от обработваемата земя. В момента, използвайки хубавите декемврийски дни, кооператорите от целия окръг упорито работят по направата на напоителни канали, нужни за максимално използване на събраните в язовирите води, засаждат тополи и акации, овощни дръвчета и др.

Всеки ден нашите работници, кооператори и трудова интелигенция полагат усилия, съзнателно се трудят за създаването на условия и предпоставки, необходими за преизпълнение, и то при добро качество, на плановите задачи. И те ще бъдат добре изпълнени, защото такава е волята на трудещите се от Пловдивски окръг.

Другарки и другари! Като имам предвид големите задачи и цели, поставени с настоящия проект, а именно по-нататъшното развитие на производителните сили и увеличаване обема на промишлената и селскостопанската продукция не за нуждите на войната или за подготовка на такава, а за човека, за неговото по-щастливо утре, аз ви призовавам да гласуваме приемането на проектоплана и проектобюджета, за да може същите да станат боева програма на стопанския фронт на нашия народ, гранитна основа за разцвѣта на прекрасната ни Родина. *(Ръкопляскания)*

Председателстваващ Петър Танчев: Думата за изказване има народният представител Тано Цолов.

Тано Цолов: *(От трибуната)* Другари и другарки народни представители! Настоящата 1960 г. влиза в историята на нашата страна като година, в която трудещите се постигнаха забележителни успехи. През тази година по най-важните отрасли на народното стопанство ние в основни линии достигнахме равнището, предвидено за 1962 г. по директивите на

VII конгрес на Партията. Съвкупният обществен продукт от 100 млрд. лв., който трябваше да се произведе на края на 1962 г., ще бъде достигнат през тази година. С тези победи нашият народ основателно се гордее. Те вдъхват нови сили и воля за още по-големи трудови успехи.

Централният комитет на Партията изказва най-гореща благодарност на работниците, кооператорите и кооператорките, инженерите и техниците, служителите, младежите и девойките — на целия наш трудов народ за неговия безпримерен героизъм, за неговия упорит и всеотдаен труд, за благого на нашата скъпа социалистическа Родина. *(Ръкопляскания)*

Какво означава изпълнението на петилетката за 3 години?

То означава, че програмата на Българската комунистическа партия за ускорено икономическо развитие на страната, разработена в доклада на първия секретар на Централния комитет на Партията др. Тодор Живков пред третата сесия на Народното събрание, е правилна и се потвърди от живота. Богатите плодове, които даде всенародният вдъхновен труд през последните години, показват какви големи исторически дела се вършат, когато народът е здраво сплотен около Комунистическата партия и нейния Централен комитет.

През настоящата година ние изпълняваме план в промишлеността, който е с около 25% по-голям от предвиденото в директивите на VII конгрес на Партията за 1960 г. Всред колективите на промишлените предприятия, строителните обекти и кооперативните стопанства се разгърна мощно движение за преизпълнение на годишния план. Високопатриотичната инициатива на колективите от промишлените предприятия в София, Габрово и Сливен за преизпълнение на първоначално дадените обещания намери широк отзвук и подкрепа сред трудещите се в цялата страна.

В резултат на високите темпове на развитие значително нарасна нашият национален доход. Това даде възможност да се увеличат рязко капиталните вложения за развитие на производителните сили, за разширяване на материално-техническата база на страната. От близо 3640 млн. лв. през 1957 г. те нараснаха на 7650 млн. лв. през 1960 г. А това означава, че ние строим сега близо два пъти повече в сравнение с преди две-три години.

Бързото икономическо-развитие даде възможност да се подобри по-нататък благосъстоянието на народа, да се повишат заплатите и реалните доходи на трудещите се.

Главният резултат на ускореното развитие се състои в това, че в тези няколко години се създаде нова, по-висока база за нашата икономика, че се издигна равнището на производителните сили на значително по-висок етап. Сега вече е създадена такава база, която ще даде възможност да се направят решителна крачка в по-нататъшното икономическо развитие

на страната и преди всичко в нашата социалистическа индустриализация.

Нашата Партия и занапред ще провежда политика на ускорено икономическо развитие. Тази политика е жизнена необходимост, повеля на времето. Тя отговаря не само на националните интереси на страната, но и на нашия международен дълг. Ние сме длъжни с ускорени темпове да развиваме и укрепваме икономическата и отбранителната мощ на страната, да даваме своя принос в общата борба на световната социалистическа система за надминаване на капиталистическия свят по общ обем на промишлената продукция и на глава от населението, за създаване на такъв висок жизнен уровень, за какъвто при капитализма изобщо не може да се мисли. Тогава социалистическият лагер ще оказва още по-силно революционизиращо въздействие върху народните маси в целия свят, неговата притегателна сила ще порасне неимоверно много. По пътя на социализма ще тръгнат все по-голям и по-голям брой страни.

Велика жизнена правда има в думите на Ленин, че „главното свое въздействие върху международната революция ние оказваме със своята стопанска политика... Върху това поприще е пренесена борбата в световен мащаб. Решим ли тази задача, ние сме спечелили в международен мащаб сигурно и окончателно.“ (В. И. Ленин, том 32, стр. 456.)

Ето към каква велика цел е насочена борбата на социалистическите страни сега, в това число и политиката на нашата Партия за всестранно икономическо развитие на страната.

В заявлението на комунистическите и работническите партии, подписано през месец ноември тази година в Москва, е посочено, че трябва „да се укрепва сътрудничеството и братската взаимопомощ; да се преодолеят постепенно върху тази основа исторически създадите се различия в степента на икономическото развитие и да се създаде материална база за повече или по-малко едновременно преминаване на всички народи на социалистическата система към комунизма“.

Такава е перспективата и за нашата страна. Ние правим и ще правим всичко, което е по нашите сили, и опрени на братската и безкористна помощ на великия Съветски съюз и в сътрудничество с другите социалистически страни, за да се развива Родината ни бързо напред и заедно с другите социалистически страни, да започнем в недалечно бъдеще прехода към комунизма.

Другари и другарки! В представения за разглеждане от Народното събрание проектоплан за 1961 г. е намерила ярко отражение последователната политика на Българската комунистическа партия и на Правителството за ускорено развитие на нашата икономика. С този план нашата страна фактически навлиза в първата година на четвъртата петилетка.

В своя доклад др. Станко Тодоров изложи подробно положенятия, които са залегнали в проектоплана за 1961 г. Аз искам да се спра само на някои основни моменти.

Анализът на проектоплана за 1961 г. показва, че в него се предвижда по-нататъшен подем на всички отрасли на народното стопанство и особено на отраслите на тежката промишленост. Производството на средства за производство (група „А“) ще се увеличи с 9,5% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. Предвижда се през 1961 г. нашата промишленост да произведе продукция за 50 694 млн. лв., или със 7,8% в повече от очакваното през тази година. Трябва да се има предвид обаче, че докато през 1957 г. един процент от общия обем на промишлената продукция се равняваше на 339 млн. лв., сега един процент е равен на 507 млн. лв. Само прирастът на промишлената продукция през 1961 г., който ще възлезе на около 4000 млн. лв., ще бъде приблизително толкова, колкото е било целогодишното промишлено производство през 1939 г.

Какви основни задачи в областта на промишлеността произтичат от народностопанския план за 1961 г.?

В плана съвършено правилно е заложено сериозно напрежение на такива отрасли като рудодобива, черната и цветната металургия, каменовъглената промишленост, енергетиката, химията, някои машиностроителни заводи и предприятия на хранително-вкусовата промишленост, като се е изхождало, от една страна, от обстоятелството, че за тези производства ние разполагаме с местни суровини, и, от друга страна — за да изпълним нашите задължения, поети към братските страни по линията на Съвета за икономическа взаимопомощ.

Това налага Комитетът по промишлеността, Комитетът по техническия прогрес, окръжните народни съвети и управленията по промишлеността още след приемането на плана от Народното събрание да разработят най-конкретни мероприятия за обезпечаване изпълнението на плановете в тези отрасли: да се извърши, където е необходимо, размястване на машини, материали и работна сила, да се използват свободни производствени площи и др. На базата на тези мероприятия от страна на окръжните партийни комитети следва да се набележат партийно-политически мерки за мобилизиране на колективите с оглед безусловното изпълнение на плановете още от началото на годината.

Успешното изпълнение на плана за 1961 г. изисква да засилим борбата за подобряване на качествените показатели в работата на всички звена на промишлеността, строителството, транспорта и селското стопанство, с още по-малко разходи да постигнем по-голям икономически ефект.

Пръв дълг на нашите стопански и партийни органи, на стопанските, партийните, профсъюзните и комсомолските ор-

ганизации е да засилят работата за по-ефективно използване на капиталните вложения, на трудовите и материалните ресурси, да постигнат максимално снижение на разходите на обществен труд за производството на единица продукция.

За изпълнението на плана за 1961 г. следва непрекъснато да се разкриват и използват допълнителни резерви в народното стопанство. През изтеклите две години бяха разкрити огромни резерви в народното стопанство. Тъкмо тяхното използване ни осигури високи темпове във всички отрасли. Не трябва да се смята обаче, че резервите са изчерпани. Неизползувани резерви има и в промишлеността, и в строителството, и в транспорта, и в селското стопанство.

Решаващо условие за изпълнението на плана за 1961 г. е увеличаването на производителността на труда. Не случайно Ленин наблягаше, че най-важното, най-главното за победата на социалистическия строй над капиталистическия е повисоката производителност на труда. С плана за 1961 г. се залага увеличаване производителността на труда в промишлеността с 4,8%, в строителството — с 2,8%, в жп. транспорт — 3,6%. Предвижда се около 63% от прираста на промишлената продукция за 1961 г. да се получи в резултат на увеличаване производителността на труда.

В това отношение решително въздействие ще окаже навременното изпълнение на запланираните мероприятия по линия на техническия прогрес. Необходимо е също така през годината много по-добре да се използват кредитите за осъществяване на мероприятия с кредита за малка механизация.

Изключително внимание следва да се отдели за изучаване и разпространяване на прогресивния опит на челниците, рационализаторите, изобретателите и новаторите. Това ще ни даде възможност да решим редица трудни задачи, да отстраним много тесни места в производството.

Какъв огромен резерв за нас представляват прогресивните методи на работа, най-нагледно показва прилагането на скоростните проходки в ДМП „Горубсо“. За времето от 16 май до 1 юли тази година по добива на руда са постигнати следните резултати: от 206 миньорски бригади — 51, или около 24%, са работили като скоростни и са изпълнили 46% от плана на предприятието. В проходческите работи от 106 миньорски бригади 31, или 29%, са били скоростни и са изпълнили 49% от плана по проходките.

Средномесечната скорост на напредване в хоризонталните изработки в „Горубсо“ е около 25 м месечно, а бригадата на Вичо Димитров през м. април т. г. прокара над 200 м. Съвсем очевидно е какви големи резултати бихме получили за народното стопанство, ако разпространим по-широко опита на бригадата на др. Вичо Димитров не само в „Горубсо“, но и в другите рудодобивни предприятия.

С плана за 1961 г. се поставя извънредно важната задача — всички отрасли на промишлеността да произвеждат висококачествена продукция. Изпълнението на тази задача изисква да се засили контролът и да се повиши изискателността на административните и инженерно-техническите кадри, на органите за качествен контрол, да се повиши отговорността на трудовите колективи в предприятията. Тя изисква от партийните, профсъюзните и комсомолските организации да водят още по-упорита борба за произвеждане само на доброкачествена продукция.

Все повече трябва да се утвърждава фабричната марка и да се въвежда системата на гаранционни срокове за трайността на произвежданите стоки. Борбата за честта на фабричната марка и за устояване на гаранционните срокове е обща задача на промишлените предприятия и търговските организации.

С бързото изграждане на социализма у нас нашата страна се превърна в износител на редица промишлени стоки, някои от които в миналото ние внасяхме. На много пазари нашите стоки вече намират добър прием. Това още повече изисква да се засилят грижите и борбата за подобряване качеството на продукцията. Особено заслужава да се обърне внимание за подобряване качеството и разнообразяване асортимента на продукцията на хранително-вкусовата и по-специално на млекопреработвателната промишленост.

Икономията на материали и суровините и особено на вносите, на гориво и електроенергия е много важно средство за снижаване себестойността и поевтиняване на промишлените изделия. С плана за 1961 г. се предвижда значително намаляване на разходните норми за редица суровини и материали. Задачата сега е да се вземат всички мерки от страна на инженерно-техническите кадри, конструкторите и технолозите, от рационализаторите и всички работници не само да реализират предвидените икономии, но и още повече да намаляват разходните норми. Това значи да се произвеждат машини с по-малко метал, много по-леки и по-красиви мебели, по-фини и по-леки текстилни тъкани. С това ще се осигури не само намаляване на себестойността на промишлената продукция, но и ще се създаде възможност за изпълнение на плана с наличните материали и суровини, за по-пълно задоволяване нуждите на трудещите се.

Немислимо е да се върви напред, да се осъществява бърз технически прогрес, да се увеличава производителността на труда и да се намалява себестойността на продукцията, без да се полагат непрестанни грижи за обучение на новопостъпващите и за повдигане квалификацията на заетите работници и инженерно-технически кадри. Това изисква още повече

да се засилят темповете на подготовката и преподготовката на работниците и инженерно-техническите кадри.

Др. Станко Тодоров съобщи в доклада си, че селскостопанската продукция през 1961 г. ще възлезе на 26 863 млн. лева. При това значителен ръст се предвижда както в растениевъдството, така и в животновъдството.

За достигане на предвидената продукция от растениевъдството се предвижда увеличаване на селскостопанската техника, осигуряват се по 13,1 кг изкуствени торове на декар обработваема площ, увеличават се поливните площи. Достигането на предвидените по проектоплана средни добиви за 1961 година изисква да се провеждат навреме всички агротехнически мероприятия — торене, окопаване, поливане и други.

Наред с борбата за достигане на предвидената селскостопанска продукция по обем необходимо е Министерството на земеделието, ръководствата на ТКЗС и всички кооператори да мобилизират силите за решително намаляване разходите за единица селскостопанска продукция. Най-ефективно да се използват напонтелните системи, като своевременно се подготвят квалифицирани за целта кадри, да се механизират значително повече селскостопанските работи, като по-пълно се натоварва и грижливо стопанисва селскостопанската техника.

И през 1961 г. тясно място в селското стопанство си остава животновъдството. Ръстът на животинската продукция, който очакваме да получим през 1961 г., е наистина голям, но все още не съответствува напълно на растящите нужди на населението. Това налага още повече да се увеличава продукцията от общественото животновъдство. Наред с това обаче на сегашния етап от развитието на нашето селско стопанство трябва да се подпомага и личното стопанство на кооператорите, за да отглеждат повече крави, овце, повече свине, птици и други, за да могат не само да задоволяват своите собствени нужди, но и да изнасят една част на пазара.

За по-нататъшното развитие на животновъдството в нашата страна е необходимо да се отдели още по-голямо внимание на фуражната база, като по-правилно се използват наличните пасища в страната посредством почистване, торене и поливане, да се създадат условия, при които от единица площ ще се получат повече фуражи. Още по-широко да се използват за фураж картофите, тиквите и др. Силажирането на големи количества царевича в млечно-восъчна зрелост, за което има вече натрупан богат опит, ще подобри значително фуражния баланс на страната.

Успешното изпълнение на задачите в селското стопанство през 1961 г. изисква още по-голяма мобилизация на силите на кооператорите, на работниците от МТС и ДЗС, на всички селскостопански специалисти.

Няма никакво съмнение, че окръжните комитети на Партията, окръжните народни съвети, партийните организации в ТКЗС и ДЗС ще вземат всички мерки за навременното засяване на предвидените селскостопански култури, за увеличаване на говедото и овчето стадо, на птиците и за залагане на необходимия брой свине за угояване. Особени грижи са нужни за засяване на предвидените по плана орниси. Заедно с това още от началото на годината следва да се осигури ритмично изкупуване на предвидените по плана селскостопански произведения.

Във връзка с работата на транспорта през 1961 г. два въпроса имат изключително важно значение.

Единият — това е ускоряване оборота на вагоните, което се явява тясно място в нашия транспорт. Решаването на този въпрос изисква сериозно да се подобри организацията на работата в системата на жп. транспорт. Освен това Министерството на транспорта, окръжните народни съвети и товародателите следва да вземат изключителни мерки за бързото товарене и разтоварване на вагоните.

Предвид на това, че в автомобилния транспорт с плана се предвижда по-голяма използваемост на колите, необходимо е своевременно да се подготвят достатъчен брой шофьори за преминаване на двойна езда, а също така да се осигурява бързо извършване на товаро-разтоварните работи.

Високите темпове на разширеното социалистическо възпроизводство зависят до голяма степен от размера на средствата за нови производствени мощности. Ускореното икономическо развитие на нашата страна през последните години осигурява производството на по-голям национален доход, от който е възможно да се отделят и повече средства за капитални вложения. С проектоплана за 1961 г. се предвиждат значителни суми както за промишлено, така и за културно-битово строителство. Правилно основната част от капиталните вложения — 5110 млн. лв., или 65,4% от всички капитални вложения, се насочва за развитие на промишлеността. От тези средства над 2 млрд. лв. се съсредоточават в девет крупни обекта, чието изграждане ще осигури бурното развитие на индустрията в нашата страна през четвъртата петилетка.

В селското и горското стопанство през 1961 г. се насочват 5600 млн. лв. бюджетни средства, средства на ТКЗС и банкови кредити, по-голямата част от които ще бъдат изразходвани за капитални вложения. Като се вземат предвид и капиталните вложения за обекти, каквито са Азотноторовият завод в Стара Загора и други, които ще обслужват преди всичко селското стопанство, става ясно, че тези средства възлизат на много по-голяма цифра.

Огромните успехи на нашето социалистическо стопанство позволяват да отделим от бюджета за 1961 г. една крупна су-

ма, възлизаща на повече от 7 млрд. лв., която ще се изразходва за социално-културни мероприятия, в това число и за културно-битово строителство.

В областта на капиталното строителство през тази година бяха постигнати сериозни успехи. Строителите и монтажниците, проектантите, органите на инвеститорския контрол, водиха и водят активна борба за срочното и предсрочно завършване на редица крупни заводи и обекти. Независимо от това при изпълнението на плановите за капитални вложения все още се допускат сериозни слабости. Редица окръжни съвети и ведомства извършват строителство на широк фронт, особено по линия на извънпланови вложения. Често в плановите за строителство се включват обекти с нереални стойности или въобще непредвидени обекти.

Успешното изпълнение на плановите за капиталните вложения през 1961 г. изисква да се обърне сериозно внимание на концентрирането на механизацията, работната сила и материалите преди всичко на решаващите обекти, да се вземат мерки за тяхното завършване с предимство, след което и техниката, и работната сила да се съсредоточат на другите обекти. Не бива да се допуска разпиляване едновременно на всички обекти по малко техника и работна сила, да се намалява ефектът от тяхното използване.

Наличната механизация следва да се използва преди всичко на обектите, където строителството се извършва по индустриални методи.

Освен това в никой случай не бива да се намаляват темповете, които строителството достигна през четвъртото тримесечие, още повече, че времето благоприятствува за това.

Сега трябва да се извърши солидна подготовка на обектите за зимно строителство, като те се снабдят с достатъчно инертни материали, вар, цимент, тухли и др.

Ние имаме отделни, сериозни успехи по използването на механизацията в строителството, но трябва да се каже, че макар през 1960 г. да се внесоха към 132 багера и други строителни машини, все още механизацията в строителството не се използва както следва. Това налага както от страна на Комитета по строителството, така и от страна на окръжните народни съвети и другите ведомства, които имат строителни организации, от страна на партийните организации да се вземат много сериозни мерки за по-доброто използване на строителната техника, като систематически се обменя опитът на най-добрите механизатори в строителството. А възможностите в това отношение са наистина големи.

Така например другарят Руси Димитров от Варненската трудова бригада, работещ на багер Е—651, при норма за годината 80 хил. куб. м землени работи за 10 месеца е изпълнил 201 233 куб. м; др. Иларион Александров от съ-

щата бригада със същия тип багер за 10 месеца е дал 146 452 куб. м. И двамата багеристи работят по личните си планове за 1963 г.

Характерна особеност на социалистическата стопанска система е, че непрекъснато се увеличават с високи темпове съвкупният обществен продукт и националният доход. През 1961 г. се предвижда да бъде произведен съвкупен обществен продукт в размер на 107 149 млн. лв. Само прирастът ще се равнява на една трета от целия обществен продукт, произведен през предвоенната 1939 г. Националният доход ще достигне през 1961 г. 48 035 млн. лв., или ще нарасне в сравнение с 1960 г. с около 5 млрд. лв. По-голямата част от националния доход нашата социалистическа държава ежегодно отчислява за фонд „Потребление“. За 1961 г. се предвижда този фонд значително да нарасне в сравнение с очакваното за 1960 г. Този голям ръст се пада от това, че през 1961 г. ще действувa целогодишно даденото увеличение на заплатите на работниците и служителите.

Това ще доведе и до увеличение на стокооборота. Оттук произтичат сериозни задачи за търговските организации: на време да изучават нуждите на пазара и да оказват решително въздействие върху нашата промишленост за производство само на доброкачествени и търсени от населението стоки.

Както се вижда от изложеното дотук, проектопланът за 1961 г. е напрегнат, но той е реален и напълно изпълним. За неговото изпълнение е необходимо да се осигури пълна мобилизация на всички трудещи се. Най-важнo условие за това е планът да стане достояние на всеки работник, на всеки кооператор. Всеки труженник да знае своята производствена задача за всеки ден, седмица и месец. Още отсега да започне подготовка за ритмичното изпълнение на плана още от първите дни на новата година. Не бива да се търни прехвърляне на производствените задачи от един месец в друг, от едно тримесечие в друго. Изпълнението на плана за производителността на труда и другите качествени показатели — себестойността и печалбата, през 1961 г. е задача над задачите. Необходимо е тя да стои в центъра на вниманието на нашите партийни организации, на комунетите във всяко предприятие, във всеки строителен обект. Борбата за изпълнение на плана е въпрос на чест за всички трудещи се, въпрос на партисен дълг за комунетите.

Другарки и другари! Проектопланът и бюджетът отразяват съкровени чувства и възжеления на нашия народ да живее и работи в мир, да изгражда социалистическото общество.

Съвременната обстановка е обстановка на мирно съвместно съществуване и съревнование между световната социалистическа и световната капиталистическа система, при което

социалистическата система расте и укрепва, а капиталистическата отслабва и линее. Главният резултат през изтеклите три години след Московското съвещание от 1957 г. — се казва в Заявлението на комунистическите и работническите партии, е стремителният растеж на могъществото и международното влияние на световната социалистическа система — от една страна, и, от друга — активният процес на разпадане на колониалната система, на упадък и разложение на цялата световна система на капитализма. Световната социалистическа система се превръща все повече в решаващ фактор за развитието на човешкото общество. Нашата епоза е епоха на тържеството на социализма и комунизма в световен мащаб.

Българската комунистическа партия и българският народ подкрепят изцяло линията на световното комунистическо движение, начертана в Заявлението и Обръщението.

Нашият народ посреща с дълбоко задоволство и радост единодушното подписване на Заявлението и Обръщението от представителите на комунистическите и работническите партии.

След Московското съвещание и на приятелите, и на враговете на социализма стана ясно, че единството на международното комунистическо движение и на социалистическите страни, изградено на основата на марксизма-ленинизма, е здраво и непоклонимо, че то ще се задълбочава и укрепва още повече и никакви сили не са в състояние да го разбият. *(Ръкопляскания)*

В растящото единство на социалистическия лагер българският народ вижда главния залог на своите по-нататъшни успехи. Благотворното влияние на това единство се изразява особено ярко във взаимното сътрудничество и братската помощ между социалистическите страни и преди всичко в огромната помощ, която великият Съветски съюз оказва на всички страни от социалистическия лагер. Това сътрудничество и тази помощ са решаващи фактори за нашето социалистическо развитие. Съветското правителство отново отпуска на нашата страна 810 млн. рубли за кредитиране строителството на четвъртия петгодишен план. Българският народ е дълбоко признателен на ЦК на КПСС, на съветското правителство и лично на своя голям приятел Никита Сергеевич Хрущов за тази нова братска безкористна помощ. *(Ръкопляскания)*

Нашата страна стои здраво и непоклонимо в редовете на световния социалистически лагер. Българската комунистическа партия и българският народ винаги са считали Комунистическата партия на Съветския съюз за център и авангард на международното комунистическо и работническо движение, а Съветския съюз — за център и авангард на световния лагер на социализма. Ние поддържаме най-енергично поли-

тиката на Съветския съюз за мирно съвместно съществуване между двете световни обществени системи. Тази ленинска политика е единствената реална и правилна политика. Тя отговаря на интересите на цялото миролюбиво човечество, на интересите на българския народ. Затова тя е политика и на нашата страна.

Едновременно с това ние нито за момент не бива да забравяме, че докато съществува империализъм, ще съществува и почва за войните, поради това трябва да повишаваме нашата бдителност, да укрепваме постоянно икономическата и отбранителната мощ на нашата страна.

Българският народ е постигнал всички свои досегашни успехи под непобедимото знаме на марксизма-ленинизма. Под това знаме, ръководен от своята славна Комунистическа партия, нашият народ ще върви неотстъпно и занаяпред в братско единство с другите страни от социалистическия лагер, рамо до рамо с великия Съветски съюз, в борбата за пълно изграждане на социализма, по пътя към комунизма. *(Ръкопляскания)*

Няма никакво съмнение, че нашата героична работническата класа, трудещите се селяни, нашите младежи и девойки, целият наш народ ще вложи всички свои сили за изпълнение и преизпълнение на плана за 1961 г.

Ще гласувам за предложения проектоплан и бюджет за 1961 г. и предлагам единодушно да го одобрим. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Петър Танчев: Има думата за изказване народният представител Владимир Бонев.

Д-р Владимир Бонев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Основната тенденция, прокарана в предложения ни за обсъждане план и бюджет за 1961 г. — да се развиват главно ония отрасли, които работят с местни суровини, да се съсредоточават капиталовложенията преди всичко върху най-крупните обекти, да се разкриват по-нататък резервите в селското стопанство с оглед получаване на по-големи добиви, по-нататъшно подобряване на културно-битовите условия на трудещите се, разумно и пестеливо използване на материалните и финансовите ресурси — тази тенденция смятам за напълно правилна и я одобрявам.

С развитието на ония отрасли в промишлеността, които преработват главно местни суровини, като металургичната, топливната, хранително-вкусовата и други промишлености, ние осигуряваме ритмична, несмущавана от външнотърговската конюнктура работа на нашите предприятия, а също и ритмично, несмущавано и гарантирано попълване на нашия външен и вътрешен стоков фонд.

Със съсредоточаването на капиталовложенията върху най-крупните обекти ние фактически ускоряваме изграждането на ония обекти, които имат решаващо значение за ускоряване на нашето икономическо развитие. Това, освен че създава здрава основа за по-бързото изграждане на социализма, но без съмнение ще създаде и условия за решително увеличаване на средствата за културно-битовото строителство и с това ще ни приближи до момента, когато ще можем да започнем изграждането на комунизма.

С по-нататъшното разкриване на резервите в селското стопанство с оглед получаване на повече добиви от единица площ и увеличаване поголовието и продуктивността от животновъдството ние ще направим нашето селско стопанство още по-напреднало, още по-рентабилно и към огромните успехи, постигнати досега в неговото развитие, ще добавим по-голямото плодородие и изобилие, без които също така не можем да считаме, че сме изградили социализма, и да се готвим да преминем към изграждането на комунизма.

Разумното и пестеливо използване на материалните и финансовите ресурси сега, когато ще трябва да осъществяваме такова грандиозно строителство и когато нашите възможности са все още твърде ограничени, поради което сме принудени да се лишим временно от осъществяването на редица нужни нам мероприятия — това е най-правилният път, това е най-сигурното средство за осъществяването и с тия ограничени средства на големи задачи.

Другарки и другари народни представители! Както бе съобщено от докладчика, в плана се предвижда през 1961 г. да получим съвкупен обществен продукт за 107 150 млн. лв. срещу очакван за 1960 г. за около 100 млрд. лв. Предвижда се в сравнение с 1960 г. увеличение на промишлената продукция със 7,8%, на селскостопанската продукция — с 10,9%, на стокооборота — със 7,1%, на средствата за социално-културни и здравни мероприятия — с 9,6%. Също така предвижда се националният доход да нарасне с 9,1% и реалните доходи на трудещите се — с 6,7%.

Осъществяването на всичко това безспорно ще бъде нова крупна крачка напред по пътя на развитието на нашата икономика, по пътя на изграждането на по-хубав и по-щастлив живот на нашия трудолюбив народ.

Първият въпрос, който законно възниква и на който тук сега, когато се обсъждат планът и бюджетът, трябва да се даде точен и ясен отговор, е въпросът, реален ли е планът, реално ли е всичко това, което се предлага. Изхождайки от постиженията, които имаме през последните години, включително и през тази година, аз мисля, че ние можем с основание да кажем, че планът и бюджетът за 1961 г., макар и твърде напрегнати, са напълно реални. Нещо повече, ако ние не

отслабим, а, напротив, усилим работата по мобилизиране на населението, на трудовите колективи по места, ние както години наред ще преизпълним плана. Като твърдя това, аз изхождам не само от опита и от резултатите в национален мащаб, за което се дадоха обилни данни в двата доклада, но изхождам от опита и резултатите от нашия Кюстендилски окръг, където работят, и от района, където съм избран.

Какво показват тези резултати? През 1959 г. трудовите колективи от промишлеността в окръга преизпълниха плана и дадоха продукция за 820 742 хил. лв., т. е. с 6323 хил. лв. повече от 1958 г. Тази година трябваше да произведем продукция за 952 270 хил. лв., т. е. със 131 528 хил. лв., или 16% в повече. В отговор на обръщението на Централния комитет на Партията от 17 декември миналата година и разгръщайки съревнованието с Благоевградски окръг, трудовите колективи от окръга поведоха упорита борба за изпълнение и преизпълнение на така напрегнатия план и резултатите са налице — от 40 предприятия 23 преизпълниха плана със средно 15—40 дни предсрочно и от няколко дни вече работят за 1961 г. Към 21—22 т. м. окръгът ни ще приключи с изпълнението на плана за 1960 г. и до края на годината ще даде за 18 млн. лв. надпланова продукция, или два пъти повече от обещаната.

Особени грижи бяха положени от трудовите колективи в окръга за осигуряване производството на стоки за износ. Предприятията от нашия окръг трябваше да произведат тази година стоки за износ за 145 млн. лв., а те произведоха стоки за 173 млн. лв., т. е. с 28 млн. лв. в повече. Това съставлява 18,1% от общата промишлена продукция на окръга.

С успех се изпълнява и задачата, поставена миналата година при утвърждаването на плана за подобряване качеството на продукцията. Това личи най-добре от рязкото намаляване на рекламациите, както па стоките за външния, така и на тези за вътрешния пазар.

Няма никакво съмнение, че ако ние бяхме успели да организираме изпълнението на плана от всички предприятия — а ние имаме 6 предприятия, които не изпълняват плана, — ако бяхме по-добре и по-резултатно водили борбата за икономии на материали и средства, ако бяхме изпълнили плана и по снижение себестойността на продукцията, то резултатите щяха да бъдат далеч по-добри и приносът на окръга в общия икономически подем на страната ни далеч по-голям.

Главното внимание сега на трудовите колективи от промишлените предприятия на окръга е насочено към подготовката за навременно поемане изпълнението на плана за 1961 г. Както казах вече, някои от тях дни наред работят, а останалите след два-три дни ще започнат да работят за неговото изпълнение и няма никакво съмнение, че макар планът да е

доста напрегнат, трудовите колективи от окръга ще се справят с чест с тази задача и ще го преизпълнят.

Въпреки, че капиталовложенията в селското стопанство за 1961 г. се намаляват в сравнение с 1960 г., то поставената в плана главна задача — да се получи повече селскостопанска продукция — е напълно правилна и осъществима. Това е затова, защото именно тук, в селското стопанство, както за цялата страна, така и за нашия окръг има още много неизползувани резерви, които трябва да се разкрият и поставят в действие.

Нашият Кюстендилски окръг е типичен с крайно силната интензивност на селското стопанство. Тук и тютюнът, и другите окупни култури, и овощарството, и зеленчукопроизводството, и животновъдството — всички отрасли са застъпени в значителни размери. Средната натовареност на работоспособен кооператор в окръга е стигнала за тази година до 270 трудовни, като за най-овощарските и най-тютюнопроизводителните стопанства надминава 300—320 трудовни. Така например на работоспособен кооператор в овощарското трудово-кооперативно земеделско стопанство, село Ръждавица, е запланувано да достигне 373 трудовни, а в тютюнопроизводителното стопанство, Кочериново — до 331 трудовни. Има месеци, особено юни и септември — октомври, когато имаме свръхнапрежение, не по силите на наличната работна ръка, и макар тогава да излизат и стари, и млади, и здрави, и болни и да изработват по две до три норми на ден, те не могат да извършват сами обирването на плодовете и сме принудени през тези месеци да търсим помощ отвън.

Другарки и другари народни представители! За нас 1959 г. беше крайно неблагоприятна в климатическо отношение. Обилните дъждове направо провалиха плодовата и другите реколти в окръга. Въпреки това благодарение на ентусиазирания труд на селските стопани и на ръководителите на трудово-кооперативните земеделски стопанства за изпълнение на грандиозните задачи по ускореното икономическо развитие, поставени от др. Тодор Живков пред Октомврийския пленум на Централния комитет на Партията през 1958 г., ние постигнахме увеличение на селскостопанската продукция с 12,4% в сравнение с 1958 г.

Тази година в отговор на Обръщението на Централния комитет на Партията от 17 декември 1959 г. и съревновавайки се със своите благосевградски другари, кооператорите от окръга разгърнаха голяма и плодотворна дейност. Благодарение на добрите и навременни грижи за основната култура — тютюна, ние считаме, че ще бъдем най-близко до изпълнението на плана. Големи грижи се положиха и за отглеждането на обилна и качествена плодова реколта, както и за нейното навременно, качествено и без загуби прибиране. В масови раз-

мери бяха проведени зимната резитба, торенето и влагозапасването на овощните градини, проведени бяха навреме почистването и белосването на овощните дървета, зимното, предцъфтежното, следцъфтежното, а след това и още 5—6 други пръскания и редица други мероприятия.

В резултат на тия грижи ние получихме тази година обилна по количество и най-качествена за последните няколко десетилетия плодова реколта. Изкупени бяха от ТКЗС, ДЗС и от частното ползуване на кооператорите към 60 млн. кг ябълки, 5500 хил. кг круши, 4400 хил. кг първокачествени череши, над 600 хил. кг сини сливи и стотици хиляди кг други плодове — дюли, орехи и пр.

За големите грижи на кооператорите и ръководителите на трудово-кооперативните земеделски стопанства по прибирането на плодовата реколта говори и фактът, че тази година черешите бяха обрани навреме и без загуби, ябълките бяха обрани с един месец по-рано, а количеството на капушките от 10—13 хиляди през 1956—1958 г. бяха сведени до 2700—3000, т. е. 4 пъти по-малко, и то главно червясали и бити от градушка плодове.

Характерно явление за нашите трудово-кооперативни земеделски стопанства е, че те захриха магазините за свободна продажба и цялата продукция продават на държавните изкупувателни организации и на преработвателните предприятия. Нещо повече, към 580 т череши и към 10 хил. т ябълки изкупувателните организации закупиха от личното стопанство на кооператорите. Това говори за порасналото съзнание на кооператорите и на ръководителите на ТКЗС. Известни успехи имаме в увеличаване броя на едрия рогат добитък с около 1000 броя над предвиденото по плана за тази година, с 330 крави повече, с 6000 броя птици над предвиденото по плана. Ако ние бяхме осигурили изпълнението на плана по бройките на свинете и овцете и по продуктивността на животните, то преизпълнението на плана в селското стопанство ще-ше да бъде далеч по-голямо.

Големи усилия положиха кооператорите и ръководствата на трудово-кооперативните земеделски стопанства от окръга за осигуряване селскостопанска продукция за износ. В резултат на това ние изнесохме вместо 14 750 т ябълки 17 хил. т, вместо 100 т череши — 350 т (а с това за пръв път се изнасят череши в прясно състояние), вместо 1200 т картофи — над 3500 т и др.

Общо тази година ние ще получим селскостопанска продукция за 55 млн. лв., или 18% в повече от 1959 г. Това показва колко правилно в Обръщението на ЦК на Партията и в народностопанските планове за последните няколко години се поставя силно напрежение на селското стопанство. Независимо от това трябва да кажем, че резервите тук съвсем още

не са изчерпани, така че при намалените капиталовложения, както се предлага по плана и бюджета за 1961 г., ние ще можем да изпълним и преизпълним производствената програма. Сега главното внимание на кооператорите, специалистите и ръководителите в селското стопанство в нашия окръг е насочено към увеличаване бройките на животните, към тяхното навременно и добро зазимяване, към провеждане на зимните грижи по овощните дървета, към мелиоративното и пътното строителство и няма никакво съмнение, че и тези задачи кооператорите от окръга ще изпълнят с чест.

Другарки и другари народни представители! Проектобюджетът, който ни се предлага да одобрим, е бюджет на мирното строителство. Затова най-добре говорят цифрите: 28,4 млрд., т. е. 86% от средствата по бюджета, отиват за финансирането на народното стопанство и на социално-културните мероприятия. Само 6% отиват за нуждите на отбраната, докато в редица капиталистически страни този процент се движи от 50 до 75 процента. За финансирането на социално-културните мероприятия се дават 7045 млн. лв., или с 445 млн. лв. в повече от 1960 г. Това е израз на непрестанните грижи на Партията и на нашата народна власт за подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се.

Непрекъснато увеличаване на кредитите за тези цели, неотклонно провеждано в нашите бюджети, измени рязко положението на този сектор. Вчера министърът на финансите даде пример с Кърджалийски окръг. Трябва да кажа, че също е положението и с нашия окръг. При 56 основни, 4 средни и 2 специални училища преди 9 септември 1944 г. днес в окръга има 84 основни, 9 средни и 13 технически и професионални училища. При две болници със 130 легла и само 8 селски участъкови служби с общо към 23 лекари сега в окръга има 4 градски и 8 селски болници и освен това 17 участъкови служби с общо 204 лекари, 62 зъболекари и с над 420 души среден медицински персонал. При 4 кина, 1 радиофицирано и 48 електрифицирани села преди 9 септември 1944 г. сега в окръга имаме 33 кина, от които 29 в селата, 58 радиофицирани и 144 електрифицирани села.

Общо за окръга от 193 314 хил. лв. бюджет 70 480 хил. лв., т. е. 36%, отиват за финансирането на социално-културни мероприятия.

Другарки и другари народни представители! Успехите, постигнати в цялата страна, а също и в нашия окръг през тази година, още веднъж потвърдиха по безспорен начин правилността на линията, начертана от VII конгрес на БКП и от последвалите след конгреса пленуми на ЦК за ускореното икономическо развитие на нашата страна. Тия успехи още един път потвърдиха правилността на извършеното от Февруар-8 Стенографски дневници

ския пленум 1959 г. преустройство на държавното и стопанското ръководство.

Правилната линия, начертана и неотклонно следвана от Партията, това е, на което се дължат преди всичко нашите успехи. На второ място, нашите успехи се дължат на героичния труд на нашия народ — на работниците, селяните и трудовата интелигенция, които прегръщат тая линия на Партията като своя, работят с ентузиазъм и себеотрицание и я превръщат в живо дело.

На трето място, тези наши огромни успехи се дължат на братската солидарност, на сътрудничеството и взаимопомощта на социалистическите страни и на първо място на шедрата, безкористна и братска помощ на великия Съветски съюз, който и сега за реализирането на тези мероприятия ни отпуска 810 000 хил. рубли дългосрочен заем. За всичко това, което той прави за разцвета на нашата икономика, за благото и щастieto на нашия народ, аз си позволявам от тази висока трибуна да му изкажа моите и на хилядите избиратели от моя район и на тези от окръга, където работя, нашата най-гореща благодарност.

Няма съмнение, че с все по-голямото укрепване и разцфтяване на икономиката и с усиляването мощта на социалистическия лагер тази взаимопомощ все повече и повече ще се разширява. А както показва проведеното през м. ноември съвещание на представители на комунистическите и работническите партии в Москва, победният марш на социалистическия лагер е все по-устремен и бърз, неговите успехи все по-големи и по-големи. Ще дойдат още по-радостни и по-щастливи дни за трудещите се от социалистическите страни. Светло е тяхното настояще, сияйно, безоблачно и слънчево ще е тяхното бъдеще. Такава е политиката на социалистическия лагер, такава е политиката на нашата Партия, на нашата страна, към това я води нашето икономическо развитие, към това я водят нашите планове, нашите бюджети.

Имам да направя само някои предложения за поправки:

1. Мисля, че е резултат или на недоглеждане, или на нереално пресмятане. В плана за изкупуването се предвижда за 1961 г. нашият окръг да изкупи 5500 т череши и 36 000 т ябълки. От данните от 5—6 години насам се вижда, че повече от 4300 т череши не са набирани и изкупувани. Само през 1959 г. са набрани и изкупени рекордно количество череши—4700 т. макар че някои вестници писаха, че не са обрани. И тази година при пълно обирание на реколтата получихме 4200 т.

Неправилно са пресметнати и възможностите за добив, а оттам и за изкупуване на ябълките. Базирайки се, че на дърветата имало пъпки към 60% от полученото тази година, направи се планира 60% добив и също толкова изкупуване на ябълки. Забравя се, че дърветата сега, след обилната реколта, са

крайно изтощени и няма да задържат и половината от тези пъпки. От данните, които имаме от 1950 г. насам, се вижда, че в неплододаващите години количеството на изкупените ябълки се е движело от 1200 до 10—11 хил. тона.

Ние предлагаме да се поправят тези грешки, като се заплануват реално за изкупуване 4300 т череши и максимум 13 хил. т ябълки.

2. Грешка е допусната и с плана на Консервния комбинат. Ние тази година при рекорден добив на плодове имаме план да произведем продукцията за 65 000 хил. лв., а за 1961 г. при това решително намаляване на плододобива на предприятието се планира продукцията за 85 000 хил. лв., т. е. с 31% напрежение, без да се осигурява суровина и без да се увеличават мощностите. Явно е, че това е нереално. Ние не предлагаме намаление в сравнение с достигнатото през тази година, но считаме, че не бива и да се увеличава. Предлагаме да си останем за тази година план за 65 млн. лв., а пък ние ще му търсим колая за снабдяване със суровина.

3. Много тежко е положението с жилищата в новите окръжни центрове, особено там, където няма предприятия и не могат да строят със собствени средства. Повече от една и половина година най-различни работници и специалисти в окръга спят по кабинетите и след като не им дадем квартири, напускат. Предлагам да ни се отпуснат 2 млн. лв. за жилищно строителство. Ако няма откъде да се вземат, предлагам от тези средства, които Комисията по народното стопанство тук съобщи допълнително, да се дадат по няколко стотин хиляди лева на всеки окръг за различни благоустройствени мероприятия, да се концентрират в няколко нови окръжни центрове по два-два и половина милиона лева за жилищно строителство, за да могат да се задоволят най-елементарните нужди от жилища.

4. Предлагам да се предвидят 200 хил. лв. за започване строителството на сградата за медико-санитарната част в мина Бобовдол. Ние говорим, че тази мина е в перспектива да замести Димитровската, но не я изграждане с оглед на тази ѝ задача. Много малко все още е направено за битовото устройство, за охраната на труда и здравеопазването на работниците от мината. Не се строят жилища, нито други битови сгради, а здравната им служба е в крайно неподходящо, бих казал окаяно помещение и съвсем недостатъчно за нуждите на мината, която има вече над 6000 души работници.

5. Накрая моля да не се приема предложението на комисията за увеличаване на плана на мина Бобовдол с 50 хил. т въглища като нереално. Другарите, явно, не са запознати с положението в мината. През 1959 г. производствената програма на това предприятие се увеличи с 41%, миналата година — с още 25,8% без някакво съществено увеличаване на

мощностите и без да бяха направени необходимите подготвителни работи, защото увеличението миналата година стана почти така както сега — в последния момент. Това се отрази извънредно зле на работата на предприятието и то сега не изпълнява плана със 70 хил. т и дърпа целия окръг назад. За 1961 г. по досегашния проект се предвиждаше въпреки това увеличение от 1650 на 1750 хил. т, т. е. със 100 хил. т повече, или с 9,9% напрежение, докато общо на каменовъглената промишленост при наличието на такива капиталовложения като тези в Марица—Изток и другите мини напрежението е 8,4%. Още неоправили се от миналогодишната грешка, сега ние ще направим втора — пак без необходимата подготовка и увеличаване на мощностите ще ѝ завишим плана с такъв голям процент. Освен това всички знаят колко тежка е тази мина в геоложко и битово отношение. Аз предлагам или да се остави само предвиденото 100 хил. т увеличение и да не се приемат допълнителните 50 хил. т, предлагани от комисията, или да се остави за проучване този въпрос допълнително.

С тези поправки и допълнения, другарки и другари народни представители, аз одобрявам предложените проекти за народностопанския план и за бюджета на страната ни за 1961 г. и ще гласувам за тяхното приемане. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Петър Танчев: Има думата за изказване др. Веселина Попова.

Веселина Попова: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Внесенят за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание проект на единния държавен бюджет на Народна република България за 1961 г. е пълно съчетание на общодържавните интереси с интересите на трудещите се у нас. В него намира отражение политиката на Българската комунистическа партия за социалистическото преустройство на народното стопанство, за осъществяване на културната революция, за непрекъснато подобряване благосъстоянието на народа, за изграждане на социалистическото общество.

В резултат на правилното разпределение и насочване средствата на държавата от всички досегашни бюджети нашият народ завоюва огромни успехи в стопанското и културното развитие на нашата страна. Ние с право се гордеем за онова, което сме постигнали както в областта на промишлеността, така и в областта на селското стопанство през годините на народната власт.

В резултат на всестранный подем на народното стопанство върху основата на неспирния ръст на народния доход ежегодно расте и държавният бюджет.

В приходната част на бюджета на държавата за 1961 г. се проектират постъпления от народното стопанство в раз-

мер на 25 594 386 хил. лв., или в своята приходна част държавният бюджет мобилизира средства, произхождащи главно от социалистическите натрупвания в народното стопанство и незначителна част от доходите на населението.

Решаващо значение за приходите на бюджета имат на първо място данъкът върху оборота и отчисленията от печалбата на държавните предприятия и стопански организации. А това е възможно само при бурното развитие на нашата социалистическа икономика, при непрестанните производствени успехи на промишлените предприятия, при големия ръст на производството в нашето селско стопанство и останалите клонове на народното стопанство и най-вече на солидната основа, на която се гради нашият социалистически бюджет.

Социалистическият характер на държавния бюджет на Народна република България се проявява особено нагледно в начина, по който народната власт използва бюджетните средства.

Държавният бюджет е главният източник за финансиране развитието на народното стопанство. За тази цел по бюджета за 1961 г. се предвиждат средства в размер на 21 187 357 хил. лв. за финансиране народното стопанство — за по-нататъшното развитие с ускорени темпове на тежката, леката и хранителната промишленост, на селското стопанство, транспорта и съобщенията, жилищно-комуналното строителство и другите отрасли на народното стопанство.

За по-нататъшното развитие на социално-културните мероприятия — за мероприятията по просветата, науката, културата, здравеопазването, общественото осигуряване и т. н., в бюджета на държавата се предвиждат разходи на сума 7 045 176 хил. лв. Изразходването на тези средства говори за големите грижи на Партията и народната власт за човека в нашата страна.

Народната власт не само че ликвидира с хроническата дефицитност на бюджетите в миналото, но и обезпечи ежегодно съставяне и изпълнение на държавния бюджет на Народна република България с превишение на приходите над разходите. Превишението на приходите над разходите е една особеност, която подчертано характеризира нашия държавен бюджет като социалистически бюджет. Превишението служи като гаранция за обезпечаване предвидените разходи, способствува за увеличаване ресурсите на краткосрочно кредитиране и представлява резерв на Правителството за провеждане на редица важни мероприятия за повишаване жизнено-то равнище на народа.

Предложеният проект за държавния бюджет за 1961 г. е обвързан с държавния народностопански план и обезпечава по-нататъшното икономическо и културно развитие на нашата страна. Той е напълно реален и осъществим. Гаранция за

това са големите успехи, които нашата страна постигна в областта на промишлеността и селското стопанство.

Върху основата на победилия социализъм в село се разгърнаха творческите инициативи на трудещите се за най-пълно използване на природните и икономическите условия за разширяване на националната суровинна база, за непрекъснат технически прогрес и повишаване на производителността на труда, за по-нататъшен всеобхватен подем на селското стопанство, за висока интензификация и култура на земеделието и животновъдството.

Все повече се разгръщат силите на кооперативния строй; поставят се в действие големите вътрешни резерви за увеличаване на селскостопанската продукция, за по-висока производителност на труда в селското стопанство. С уедряването на почти всички трудово-кооперативни земеделски стопанства се създаде предпоставка за ново разрастване на производителните сили на селското стопанство, за най-пълно и целесъобразно използване на земята, за най-правилно съчетаване на всички ресурси на село.

Ръстът на селскостопанската продукция се увеличава прогресивно с всяка измината година, нараснаха и доходите на кооператорите.

Тези успехи в увеличаване производството и доходите от кооперираното селско стопанство по най-блестящ начин показват, че политиката на Българската комунистическа партия и Народното правителство на коопериране селяните е правилна. Сега никой вече не е в състояние да разколебае вярата на българския селянин в щастливото бъдеще, което му се осигурява от ТКЗС.

Като се използваха правилно бюджетните средства и в резултат на непрекъснатата борба за превръщане в живо дело указанията на Партията и Правителството, сериозни успехи достигнаха в работата МТС, ДЗС, научните селскостопански институти и други клонове на селското стопанство.

В научните селскостопански институти се разработват редица много актуални проблеми, като например подобряване на нашите селскостопански култури, борбата с болестите и неприятелите по селскостопанските култури и др. Нашето селско и горско стопанство поради периодичното намножаване на някои насекоми неприятели, като сиви червеи, житен бегач, люцернова ношенка, гъботворка, пръстенотворка и др., понася значителни загуби. Понастоящем колектив от научни работници при Института за защита на растенията при Българската академия на науките работи усилено по въпроса за химическата борба с болестите и неприятелите по културните растения.

Бюджетът на нашата наука с всяка измината година расте, така и средствата за 1961 г. представляват значително

увеличение на средствата за финансиране на научните задачи по плана за 1961 г. А средствата, които се заделят по бюджета за 1961 г. за финансиране на селското стопанство, са огромни и тяхното правилно използване ще доведе до още една решителна крачка напред в развитието на нашето селско стопанство.

Общият обем на продукцията от селското стопанство се предвижда по съпоставими цени към 1. I. 1960 г. да достигне 26 863 млн. лв.

Увеличението на селскостопанската продукция се предвижда да се получи за сметка на интензивното и ефективно използване на разполагаемия фонд земя, от повишаването на средните добиви от декар и увеличаването броя и продуктивността на селскостопанските животни.

За постигането на предвиденото нарастване на продукцията ще се проведат редица агротехнически и организационни мероприятия. Но тук му е мястото да отбележим, че не е без значение да се засили и връзката на научните институти със селското стопанство с цел да внедряваме научните постижения и да се учим от нуждите на селото. Известни задачи в тематичния план на селскостопанските научни институти трябва да се явят като резултат на практиката.

Много от постиженията на институтите остават в техните годишни отчети, без да намерят начин и място за внедряване.

Необходимо е да се потърсят форми за създаване връзка на научните институти със селското стопанство. В едно ТКЗС се работи с живи хора, с хляба, с труда на селските стопани, за преодоляване на натрупаното от миналото недоверие на селото към града. Затова и подходът във всеки случай трябва да бъде конкретен, особен. Необходимо е правилно непосредствено да се следи социалистическото развитие в селото, да се виждат новите взаимоотношения, за да може правилно да се подходи, да се напипа пулсът и тогава помощта ще бъде резултатна.

Накрая позволете ми още веднъж да подчертая, че предложеният проектобюджет на Народна република България за 1961 г. е реален и държавните средства са правилно разпределени и насочени за изпълнението на народностопанския план. С него ще се обезпечи нов ръст напред в изграждането на светлото и щастливо бъдеще на нашия народ.

Представеният проектобюджет е бюджет на мира и социализма и аз ще гласувам за него. (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ Петър Танчев: За изказване има думата народният представител др. Стоян Тончев.

Стоян Тончев: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Народното събрание

трябва да приеме проектите за бюджета и народностопанския план на Народна република България за 1961 г.

Това е забележителен момент от нашия политически живот, в който набелязваме линията на бъдещите задачи, линия на непрестанен стремителен възход на нашата прекрасна социалистическа страна.

Проектите за бюджета и народностопанския план за 1961 г. отразяват постоянните и всеотраслни грижи на Българската комунистическа партия и Народното правителство за все по-високо материално и културно равнище на трудещите се от града и селото. Те са жив, конкретен израз на политиката на мирно строителство и развитие на нашата Родина, тръгнала твърдо и решително по пътя на ускореното изграждане на социализма.

Предстои ни да приемем проект за един бюджет и народностопански план, в които се предвиждат мероприятия за планомерно развитие на нашата икономика. Тези мероприятия ще осигурят висок ръст на социалистическите натрупвания и тяхното най-целесъобразно разпределение за по-нататъшно ускорено развитие на промишлеността и селското стопанство. Заедно с това предложените проекти за бюджет и народностопански план ще дадат възможност за по-нататъшно разгръщане на социалното и културно-битовото строителство, укрепване на отбранителната мощ на страната, за спокоен и щастлив живот на нашия трудолюбив и миролюбив народ.

Ние обсъждаме един творчески, градивен проект за бюджет и народностопански план.

Нашият бюджет е коренно различен от бюджетите на капиталистическите държави, където той е инструмент само за потискане и ограбване на трудещите се. Средства за въоръжаване и подготовка на войни чрез непрекъснато увеличаване на данъците, повишаване цените на стоките — това е основното съдържание на капиталистическите бюджети. От него печелят едрите капиталисти, индустриалци, банкери и търговци, а народът изнемогва в глад и мизерия.

Основното съдържание на нашия бюджет — това е грижа за народа, грижата за човека.

Другари и другарки народни представители! Хубава традиция се създаде у нас — когато се приемат бюджетът и планът за бъдещото развитие на страната, да се отчитат постиженията през изтеклата година. И наистина какво радостно удовлетворение изпитва човек, когато се обърне назад и огледа изминатия път. Добри резултати, богати плодове, създадени от неуморния труд на нашия героичен народ.

По цялата наша страна като в огромен завод кипи невидан трудов ентузиазъм. Народът ни се е отдал на мирен творчески труд и с неудържим устрем гради своето бъдеще. Осъ-

ществяват се едно след друго начертаните мероприятия от Българската комунистическа партия за ускорено икономическо развитие на страната. Превръщат се в живо дело заветните указания на Георги Димитров „... да се постигне за 15—20 години онова, което други народи при други условия са постигнали за цяло столетие“.

Могъщ и неизчерпаем източник на нашите успехи е героичният социалистически труд на нашия народ, воден и умело направляван от Българската комунистическа партия, щедро и безкористно подпомаган от великия Съветски съюз и другите социалистически страни.

Нашата работническа класа и трудещите се селяни в благородно социалистическо съревнование водят непрекъсната и упорита борба за повишаване производителността на труда, за увеличаване общественото производство. Единствената цел на тези героични трудови усилия е осигуряването на най-пълно задоволяване на материалните и културните потребности на народа.

В резултат на разгърнатия се мощен всенароден подем се осъществяват нови, по-високи темпове на развитие във всички сектори на народното стопанство.

Всяка година осигурява по-широка и по-мощна база за следващата. В тая поредица на 16 все по-плодородни една от друга години изключителни успехи отбелязва изтичащата 1960 г. Нашата промишленост ще произведе тази година около 12 пъти повече продукция, отколкото бе произведено в капиталистическа България през 1939 г. Промислената продукция през 1960 г. се увеличи спрямо 1959 година с 11,5%; продукцията на електропроизводството — с 20,3%, а спрямо 1939 г. — с около 18 пъти; на топлодобивната промишленост — с 9,9%, а спрямо 1939 г. — около 7,5 пъти; на машиностроенето и металообработването — с 21,8%, а спрямо 1939 г. — около 86 пъти; на химическата промишленост — със 17,1%, а спрямо 1939 г. — около 34 пъти; на текстилната промишленост — с 9,1%, а спрямо 1939 г. — около 11 пъти; на хранително-вкусовата промишленост — с 11,6%, а спрямо 1939 г. — около 6,5 пъти и пр.

Затвърдиха се постигнатите успехи в селското стопанство през 1959 г. и се увеличи значително обемът на селскостопанската продукция.

Изпълнението на плана за общата продукция по основните отрасли на селското стопанство за 10 месеца от настоящата година за трудово-кооперативните земеделски стопанства в сравнение за същия период от миналата година е с 11,8%.

В сравнение с миналата година през тази година е постигнато нарастване на общата продукция с 24,5% и на стоковата продукция — с 18,06%. Този факт говори, че през настоящата година е по-добре организирано производството в сел-

ското стопанство, в резултат на което се получиха и по-добри успехи. Продукцията на растениевъдството нарасна с 15,4%, а животновъдната — с 38,82% в повече от миналата година.

Животновъдството като основен отрасъл през т. г. отбелязва чувствително увеличение. Така например броят на кравите е по-голям с 33 321, или 13,9%, на овцете — с 287 032, или със 7,5%, на свинете — със 179 849, или с 11,6%, на кокошките — с 2 137 320, или 119,3%. Получено е в повече: краве мляко — 62 744 т. или с 23,2%, овче мляко — 19 065 т. или 11,2%, яйца 219 833 000 броя, или 147,3%.

Най-голямо нарастване на продукцията за изтеклото 8-месечие в сравнение с полученото за същия период за 1959 година е осъществено в птицевъдството — 122,85% за общата продукция и 125,93% за стоковата продукция.

Уедреното кооперативно земеделско стопанство създаде условия за по-широко механизирание при обработката на земята. Сега нашето селско стопанство е съоръжено с най-нова и модерна и съвременна техника, разполага с над 38 хил. трактора, с повече от 8000 зърнокомбайни и царевични комбайни, 4 хил. силажокомбайна и хиляди сенокосачки, култиватори и други прикачни машини.

Вече са механизирани повече от 100 вида селскостопански работи. Процентът на механизацията при основната обработка на земята е около 90%, при брануването — около 93%, при сеитбата и жътвата — около 80% и т. н. Сложено е началото на комплексната механизация при отглеждането на царевичата и други околни култури. Бързо си пробива път механизацията и в такива отрасли като зеленчукопроизводството, лозарството, овощарството, животновъдството и др.

В резултат на големите успехи, които постигна селското стопанство през последните 10—15 години, и пълната победа на кооперативния строй на село сега нашите трудово-кооперативни земеделски стопанства разполагат със здрава материална база и средства за по-нататъшен подем. Неделимият фонд и натрупванията на трудово-кооперативните земеделски стопанства вече възлизат на около 6500 млн. лв.

Извърши се огромно строителство на селскостопански сгради на село. Към края на 1959 г. са построени 7655 обора, 3502 краварника, 1084 овчарника, 14 393 птичарника, 852 броя сушилни за тютюн, 1686 торница, 209 дка оранжерии, 993 язовира, 476 биобарици.

В резултат на проведените комунално-битови мероприятия сега имаме 3815 електрифицирани села срещу 679 до 1944 г., 1629 радиофицирани села при нито едно до 1944 г., водоснабдени 2131 села срещу 951 до 1944 г.

В Народна република България почти не останаха села, в които да не е осъществено или да не се осъществява някое от тези благоустройствени мероприятия.

Ръководството на селското стопанство в нашата страна е поставено на широка научна основа. Сега у нас има 4 института за подготовка на висши кадри за селското стопанство, над 60 научноизследователски института и опитни станции с около 820 научни работници, които оказват компетентна помощ на селското стопанство.

В кооперативните стопанства сега работят 6245 висококвалифицирани специалисти, от които 3034 агрономи, 1541 зоотехници, 1670 ветеринарни лекари и други селскостопански специалисти.

Могат да се изброят още много и много цифри, които разкриват ярката картина на нашите героични трудови успехи в годините на ускореното социалистическо строителство — 1959 и 1960 г. Цифрите за общия обем на промишлената продукция, на стокооборота и капиталните вложения, в селското стопанство потвърждават ясно, че това, което народът обеща пред Партията и Правителството преди две години, е вече живо дело. Изпълнени са или почти са достигнати задачите на третата петилетка. Изпълни ги със своите мишци и творчески ум, със своята преданост и ентузиазъм българската работническата класа, селяните-кооператори и народната интелигенция. Дават своите благодатни плодове помощта и подкрепата на великия Съветски съюз и другите братски социалистически страни. Тези успехи осигуриха възможността през 1961 г. да започне нашата нова четвърта петилетка.

Другари и другарки народни представители! Аз искам от тази трибуна с открито сърце и законна гордост да заявя пред вас и целия български народ, да чуят приятелите и враговете — първите да се радват, вторите да се пукат от злоба, — че в осъществяването на задачите по народностопанския план за 1960 г. в областта на селското стопанство активно участие взеха и сдружените земеделци. Рамо до рамо с комунистите членовете на Българския земеделски народен съюз преодоляха много трудности и постигнаха прекрасни успехи.

Тези успехи са резултат на огромната масово-политическа работа, която бе извършена в земеделските дружби. Те са резултат на нарасналото съзнание и политическа активност на нашите съюзни членове. Сега цялата работа на земеделските дружби е тясно свързана с производствената дейност на трудово-кооперативните земеделски стопанства.

Вдъхновявани от величествената програма на Българската комунистическа партия за ускореното икономическо изграждане на страната и ръководени от лозунга на 29-ия конгрес на Българския земеделски народен съюз — „Всеки сдружен земеделец — майстор на високи добиви“, — сдружените земеделци с висок трудов ентузиазъм и патриотично себе-

отрицание се борят за постигане на все по-големи производствени резултати.

Ако ми позволите другари и другарки, ще посоча само няколко примера, които ясно и категорично потвърждават волята и решителността на сдружените земеделци за изпълнение докрай на задачите, поставени от Партията и Народното правителство.

Сдруженият земеделец Благой Ангелов Тихолов от село Вълчедръм, Михайловградски окръг, е гледач на 10 крави от 7 години. Обещанието му за цялата 1960 г. е да надоп по 2900 л мляко от крава, а само за 10 месеца е надопил по 3200 литра мляко от крава, или срещу план 18 900 л е надопил 22 160 литра мляко.

Другарят Йордан Филипов Порчев, бригадир от с. Медковец, Михайловградско, получи от 1500 дка пшеница „Юбилейна 602“ по 362 кг от декар, а от сорт „301“ от 1500 дка получи по 365 кг от декар.

Звеното на Димо Георгиев Христов от ТКЗС — с. Копево, Сливенски окръг, от 205 дка засята площ със слънчоглед при планов добив 140 кг получил по 244 кг.

Председателят на общинското ръководство на Българския земеделски народен съюз в с. Щръклево, Русенски окръг, Иван Матеев Марков, бригадир в ТКЗС, е получил по 560 кг на декар от 1000 дка пшеница „Сан пасторе“, Петър Игнатов Петров, бригадир и секретар на дружбата в с. Батин, е получил по 540 кг от 470 дка от същия сорт пшеница.

От зачислените му 12 крави сдруженият земеделец Йордан Петров Цонев от Образцов чифлик, Русенско, при план 38 150 л мляко е получил 47 660 л, или по 3,9 л на крава. Георги Беджев от Сливо поле е получил от зачислените му 2200 броя овце при план 4,5 кг вълна по 5 кг на глава, а Борис Атанасов от същото ТКЗС от 240 овце е настригал по 5,5 кг вълна.

Сдруженият земеделец Деню Тонев, овчар от с. Кочово, Коларовградски окръг, при план 7 кг вълна е получил 7,26 кг средно, а има отделни случаи, когато е настригал по 11 кг вълна. От 90 овце същият е получил 137 агнета. Ганю Василев, овчар от с. П. Волон от същия окръг, при план 5,5 кг вълна е настригал 6,3 кг от овца.

Стоян Петров Кожухаров, бригадир в с. Пет могили, получи от 1000 дка по 315 кг пшеница при план 250 кг средно от декар.

Добри резултати постигнаха и сдружените земеделци-тютюнопроизводители от Кърджалийски окръг. Така Хасан Мехмедов Хишимов от с. Срњско, ТКЗС — Бели извор, при план 480 кг е произвел 750 кг тютюн. Сабрие Хасанова Кюянишева от с. Бели извор при план 400 кг е произвела 700 кг тютюн.

тютюн. Хали Мустафов от с. Чуково, ТКЗС — Момчилград, при план 510 е произвел 1300 кг тютюн.

Още много и много примери могат да се посочат за прекрасните резултати, постигнати от сдружените земеделци. Нашите членове сами нагледно се увериха в изгодата от кооперативното обработване на земята. В резултат на своя честен и самоотвержен труд кооператорите получават все по-голям доход. Измени се коренно обликът на нашите села. Расте всекидневно мрежата от социално-културни мероприятия, които измениха из основа живота на нашия селянин.

Другари и другарки народни представители! Както бе отчетено в доклада на председателя на Държавната планова комисия др. Станко Тодоров, през 1960 г. прирастът на промишлената продукция в сравнение с достигнатото през 1959 година е 11,5%, а на продукцията на селското стопанство — 10,6%. Реален икономически резултат на това ускорено развитие е непрекъснатият растеж на националния доход, който се увеличи със 7,2%.

Господар на целия национален доход у нас са трудещите се. В резултат на постигнатите успехи непрекъснато се повишава материалното и културното равнище на работниците и селяните. Грижата за човека, за повишаване жизненото равнище на народа е основна грижа на народната власт. Чрез постоянното увеличаване на номиналната работна заплата, намаляване индекса на цените и увеличаване фондовете за обществено потребление се увеличава реалната работна заплата и расте покупателната сила на нашата парична единица — лева. В резултат на това реалните доходи на работниците, селяните-кооператори и служещите растат непрекъснато.

Така за периода от 1952 до 1959 г. реалната работна заплата се е увеличила с 81%, а през 1960 г. тя нарасна с 5,8% спрямо 1959 г. Сега средната реална работна заплата е над два пъти по-голяма от тази в капиталистическа България.

На IV-та извънредна сесия на Народното събрание, когато обсъждахме плана по бюджета за 1960 г., бяха предвидени в бюджета 800 млн. лв. за увеличаване на заплатите на работниците и служителите. Във връзка с това в края на миналата година Централният комитет на Българската комунистическа партия, Министерският съвет и Централният съвет на професионалните съюзи приеха специално постановление за подобряване системата на заплащането на труда на работниците, инженерно-техническите кадри и служителите. В изпълнение на постановлението през годината бяха увеличени заплатите на работниците от минно-добивната промишленост, от строителството и строителната керамика, от железопътния и автомобилния транспорт, от експлоатацията и поддържането на язовирите и каскадите, държавните на-

понтелни системи, работниците от метадургията, машино-строенето, дърводобива, циментовата, химическата и хартиената, полиграфическата, текстилната, хранително-вкусовата промишленост, на здравните и просветните служители и на трудещите се в други отрасли и дейности на народното стопанство. Едновременно с това минималната заплата на работниците във всички сектори на народното стопанство се установи на 500 лв., а за служителите — на 470 лв.

С това за сметка на отпуснатите 800 млн. лв. през настоящата година бяха увеличени заплатите на общо над 1 350 000 души. А догодина, когато тези увеличения ще се заплащат целогодишно, ще бъдат изразходвани допълнително над 1400 млн. лв.

С подобряването на системата на заплащането на труда и увеличението на заплатите на голяма част на работниците и служителите Партията и Правителството осъществиха едно голямо политическо и икономическо мероприятие, което безспорно ще се отрази благоприятно за развитието на производителните сили, като увеличи материалния стимул за повишаване производителността на труда и ще допринесе за подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в нашата страна.

Другари и другарки народни представители! С тези успехи нашата страна навлиза в първата стопанска и бюджетна година на четвъртата петилетка.

Проектотпланът и проектобюджетът за 1961 г. разкриват нови, още по-широки перспективи пред нашия народ. Ние знаем, че това е план напрегнат, но съобразен с нашите възможности.

Предвижда се обемът на продукцията на нашата социалистическа промишленост да се увеличи със 7,2% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г., т. е. от 45 млрд. лв., както бяха предвидени за 1960 г., трябва да нарасне на 54,9 млрд. лв. през 1961 г. Особено ще се разшири и увеличи производството на по-важните промишлени произведения, като стомана — 407 хил. т, или с 41%, валцувани черни метали — 338 хил. т, или с 52%, торове — с 82%, цимент — с 19%, плоско стъкло — с 92%, автомобилни гуми — с 36%, захар — с 43%, радиоапарати — 190 хил. броя, или със 17%, и други.

Общият обем на селскостопанската продукция се предвижда да нарасне на над 26 млрд. лв., т. е. с 10,8% повече в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. Предвижда се това увеличение да се постигне чрез подобряване агротехниката, увеличаване на посевните площи, повишаване добивите от декар и най-ефективно използване на обработваемата земя. Добивите от декар ще се увеличат чрез разрастване на поливните площи, които през 1961 г. ще се увеличат със 17%.

чрез пълноценно торене и по-нататъшно механизиране на селскостопанските работи. Особено внимание е отделено за подобряването на фуражната база, зоотехниката и организацията на животновъдните ферми, за увеличаване на животинската продукция. Предвидено е не само увеличение броя на селскостопанските животни, но се обезпечават и по-голям ръст на продукцията от едрия рогат добитък.

Безспорно е, че при осъществяването на тези задачи ще се срещнат трудности, но те няма да бъдат пречка в нашия устрем напред. Българските селяни-кооператори се увериха от опит, че всяка преодоляна трудност носи нови успехи, нови по-богати плодове. Необходимо е само ръководните стопански работници да проявяват още по-голям организационен замах и умение за по-рационална организация на труда, за непрестанно повишаване производителността на труда и за все по-пълно разкриване и използване на съществуващите резерви.

Другарки и другари народни представители! През 1961 г. в социалистическото строителство се предвижда да се вложат нови 7816 млн. лв. Тези капиталовложения са значително по-големи от предвижданите през изтеклите години. И сега капиталните вложения се насочват предимно за развитие на промишлеността. Ще продължи усилено строителството на металургичния комбинат в Креиковци — гордостта на нашата металургия, ще се осигури въвеждането на нови мощности за електродобив в ТЕЦ „Марица—Изток“, ще се завърши и язовирът и ВЕЦ „Кърджали“, и разширението на ВЕЦ „Алеко“. С ускорени темпове ще продължи строителството на азотноторовия завод за пускане в експлоатация на първия му етап през 1962 г., на нефтопреработващия завод и други.

Проектът предвижда също така от общия обем на лимитните капитални вложения в селското и горското стопанство да се заделят 737 млн. лева. Като се прибавят към тях 446 млн. лв. извънлимитни капитални вложения и 2119 млн. лв. от неделимите фондове на ТКЗС и инвестиционните кредити на държавата, получава се общата сума 3302 млн. лв. за капитални вложения в селското стопанство. Тези средства ще бъдат използвани за мелиоративно строителство, увеличаване на трайните насаждения и други. Ще бъдат доставени също така нови 6304 броя трактори, с които общият им брой ще достигне над 45 хил. дка. Броят на комбайните ще се увеличи от 8265 на 9390 и други.

Предвидените средства за капиталовложения ще вляят нова свежа струя в нашето социалистическо селско стопанство. Няма съмнение, че нашите селяни-кооператори и селскостопански специалисти ще се борят с още по-голямо усърдие за по-високи добиви, за още по-пълно задоволяване нуж-

дите на народното стопанство и народа, за всестранин разцвет на нашата прекрасна Родина.

На основата на набелязаните мероприятия за развитие на материалното производство се предвижда националният доход да нарасне с 8—9%. Разпределението на националният доход съгласно проектоплана показва грижата, която Партията и Правителството полагат за трудещите се. Фондът за потребление през 1961 г. показва нарастване с 9,1%, което представлява 74,7% от националният доход. Поради това, че увеличението на заплатите през 1960 г. не засегна една част от работниците и служителите, в проектоплана се предвиждат нови 80 млн. лв., което ще даде възможност да се увеличат заплатите и на останалите работници и служители. С това ще се приключи с увеличението на заплатите на всички работници и служители съгласно постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия, Министерския съвет и Централния съвет на професионалните съюзи от 28 декември 1959 г.

Другари и другарки народни представители! Правилното ръководство на Българската комунистическа партия и героичния труд на нашия народ са основният двигател на всички наши успехи. Те са здрава гаранция, че всички задачи, които се поставят, ще бъдат изпълнени. Едновременно с това обаче трябва ясно да подчертаем, че нашите успехи биха били невъзможни без сътрудничеството на социалистическите страни и преди всичко без братската и могъща подкрепа на великия Съветски съюз — несъкрушимата крепост на мира и дружбата му с народите.

Расте и крепне единството на социалистическите страни начело със Съветския съюз. Ярка манифестация на това единство бе Заявлението на Съвещанието на представителите на комунистическите и работническите партии, публикувано преди няколко дни. То прозвуча като могъщ призив към народите от целия свят да се обединят в борбата за мир, да нанесат съкрушителен удар на империалистическите безумци, ако те дрзнат да разпалят нова война.

Заявлението потвърди ясно и категорично гранитното единство на социалистическия лагер и международното работническо движение доказва, че са напразни надеждите на империалистите за отслабване мощта на силите на мира, демокрацията и социализма. Отмина безвъзвратно времето, когато империалистите можеха да плашат народите със силата на оръжието и да насочват международната политика в своя полза.

Сега съществуват нови сили, които могат да пресекат всеки опит на империалистическите агресори за разпалване на война. И тук за огромните успехи на политиката на социалистическите страни в борбата за мир и мирно съвместно съ-

шествуване трябва да се подчертае главната заслуга на неуморимия защитник на мира Никита Сергеевич Хрущов. *(Ръкопляскания)*

Затова заедно с всички миролюбиви хора по света, заедно с целия български народ и ние, сдружените земеделци, от сърце приветствуваме Заявлението на комунистическите и работническите партии — този изключително важен документ за нашата съвременност.

Сега повече от всякога може да бъдем уверени, че ни предстоят години на мирен и спокоен творчески труд.

Другари и другарки народни представители! Позволете ми от това високо място да заявявам от името на българските сдружени земеделци, че ние ще участвуваме с всичките си сили за изпълнение на задачите, които Партията и Народното правителство поставят с народностопанския план за 1961 година.

Ставайки изразител на предаността на сдружените земеделци към политиката на Българската комунистическа партия и Народното правителство, за мирен и всеостранен разцвет на нашата прекрасна Родина, аз заявявам, че ще гласувам за предложения народностопански план и проектобюджета на Народна република България за 1961 г. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Петър Танчев: Петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Петър Танчев: За изказване има думата народният представител Илия Добрев.

Илия Добрев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Пред Народното събрание е представен за обсъждане и приемане проекта за държавния народностопански план и бюджета за 1961 г., която фактически е първата година от четвъртата петилетка.

В проектоплана са отразени всеостранните грижи на Българската комунистическа партия и Народното ни правителство за по-нататъшното ускорено развитие на нашата страна по пътя на социализма и комунизма.

Докладът на др. Тодор Живков за ускоряване развитието на народното стопанство, за подобряване на материалното и културно положение на народа и за преустройството на държавното и стопанско ръководство, който миналата година през м. март Народното събрание прие, стана програма, която вече успешно се изпълнява.

Резултатите, които се получиха досега, показват, че тази програма на Партията е напълно реална и изпълнима, че икономическата политика на Партията е съобразена с нашите условия за по-нататъшното ускорено развитие на Народна република България. С преустройството на държавното и стопанското ръководство у нас се създадоха неограничени възможности за непрекъснат напредък на производителните сили, за развитието и усъвършенствуването на техниката на производството, откри се пътят за техническия прогрес във всички отрасли на народното стопанство.

В представения проект на Държавна планова комисия се предвиждаше общата промишлена продукция за 1961 г. да нарасне със 7,8%. От разработката на данните в проекта се вижда, че предвижданото напрежение е реално и планът по промишлеността е изпълним. С оглед да не се намалява темпът на ускореното развитие и най-целесъобразно използване на наличните суровини правилно се предлага за някои основни отрасли прирастът да бъде значително над средния за страната. Така за цветната металургия се предвижда прираст 108,7%, за черната металургия — 130%, за химическата и каучуковата промишленост — 115,4%. Производството на строителни материали се предвижда да нарасне на 122,5%.

Висок темп се предвижда и за развитието на електропроизводството — 116,6%, и на машиностроенето и металообработването — 113%, с което относителното тегло на тежката промишленост в общия обем на промишлеността се увеличава и се обезпачава по-нататъшното развитие на националната ни промишленост.

Предлаганото завишение на общия обем на селскостопанската и горската продукция — за растениевъдството — 10,9%, и за животновъдството — 10,3%, според мен е реално и съобразено с нивото на техниката в селското стопанство, а също и с нашата възможност за осигуряване с минерални торове същото през годината.

Предвидената доставка на 6304 трактора, 1217 комбайна и редица други селскостопански машини несъмнено ще спомогне за изпълнение на производствената програма на селското стопанство, стига навреме и в предвидените срокове да бъдат доставени.

Намирам също, че предвидените в плана средни добиви за различните култури в селското стопанство са реални и съобразени с нашите условия.

Предвижда се лимитните капиталовложения за 1961 г. да нараснат със 166 млн. лв. и да достигнат цифрата 7816 млн. лева. Завишението в абсолютни цифри не е особено голямо, както се вижда, но в сравнение със средногодишното равнище на първата петилетка то е 2,7 пъти по-голямо, в сравнение

с втората завишението е с 1,8 пъти и с 4,3% по-голямо от предвиденото по директивата за третата петилетка.

Капиталните вложения в промишлеността правилно се насочват главно в отраслите: електроизграждане — 676 млн. лв., или 13,6% от предвиденото за промишлеността; химическата — 667 млн., или 13,5%, черна металургия и добив на черни руди — 635 млн., или 12,8%, машиностроене — 390 млн., или 7,9%, и др. Общо за посочените отрасли са заделени 3536 млн. лв., което представлява 71,4% от предвидените капиталовложения в промишлеността.

Освен предвидените 758 млн. лв. лимитни капиталовложения за развитие на селското и горското стопанство са заделени 446 млн. лв. извънлимитни капитални вложения и 2119 млн. лв. от неделимите фондове на ТКЗС плюс инвестиционните кредити от държавата без тези, които ще се вложат за лимитно строителство, или за отрасъла селско и горско стопанство се предвиждат общо 3323 млн. лв., което несъмнено ще даде нов тласък в развитието на селското и горско стопанство в страната.

Другарки и другари! Варненският окръг не остана назад в общата борба за ускореното развитие на националната икономика.

В отговор на Обръщението на Централния комитет на Партията трудещите се от Варненски окръг с ентузиазъм изпълняват народностопанския план за 1960 г.

В резултат на разгорялото се масово социалистическо съревнование всред работниците и инженерно-техническите кадри в промишлеността на окръга се получиха добри резултати. Промислената продукция от 427 млн. лв. през 1958 г. нарасна на 598 млн. лв. през 1959 г., а за настоящата година се очаква да достигне на около 690 млн. лв. Производителността на труда от 60 хил. лв. през 1958 г. нарасна на 70 хил. лв. за един работник през 1959 г. при очаквано изпълнение за 1960 г. на 74 хил. лв. Средната работна заплата на работник от 8743 лв. през 1958 г. нарасна на 9000 лв. през 1959 г. и се очаква да нарасне до края на годината на 9400 лева.

Тези успехи са резултат на подетите нови почини и инициативи в промишлеността, като бригадите за „образцов социалистически труд“, „ударен комсомолски труд“, починът на Ворошин, Мамай и др.

В социалистическото съревнование са се включили 82% от работниците в окръга. Така например в държавния завод за сода „Карл Маркс“ от 2100 работници 1139 работят по почина за „образцов социалистически труд“, в държавното индустриално предприятие „Ст. Ив. Пеев“ два цеха и 50 производствени бригади и др. работят по същия почин.

За осъществяване на техническия прогрес през настоящата година са направени 430 рационализаторски предложения, от които в производството се внедриха 260 с общ годишен икономически ефект около 2 млн. лв.

Активно участие в голямата борба за ускореното икономическо развитие на страната вземат и кооператорите и кооператорките от Варненски окръг.

Селскостопанската валова продукция от година на година расте. От 625 млн. лв. през 1958 г. тя нарасна на 868 млн. лева през 1959 г. при очаквано изпълнение за 1960 г. 1014 млн. лв.

Изтеклите две години се характеризират с особено голямо напрежение в селското стопанство на окръга. Първоначалните трудности произтичаха от удряването на трудовите кооперативни земеделски стопанства, които от 135 станаха 30 и трябваше да се преодолеят редица неизбежни трудности на организационния период. Наред с това ускореното икономическо развитие изискваше напрегнати планове и пълна мобилизация на силите.

В резултат на самоотвержения труд на кооператорите, механизаторите, селскостопанските специалисти и управителните съвети на трудово-кооперативните земеделски стопанства под ръководството на окръжния комитет на Българската комунистическа партия и окръжния народен съвет тези трудности бяха преодоляни и се постигнаха задоволителни резултати.

Така например растениевъдството, което е първостепенен отрасъл, постигна значителни успехи. Средният добив на някои култури се увеличи, както следва на декар: пшеница през 1958 г. имаме добив 158 кг, през 1959 г. — 169 кг и през 1960 г. — 181 кг; слънчоглед през 1958 г. — 125 кг, през 1959 г. — 126 кг и през 1960 г. — 136 кг.

Увеличиха се и добивите на царевичата.

Непрекъснато се увеличават както бройките, така и продуктивността на селскостопанските животни.

Едрият рогат добитък се увеличи с 8500 броя през 1959 г. и с 11 000 броя през 1960 г., овцете — с 44 300 бр. за 1959 г. и с 69 000 бр. през 1960 г., свинете — с 39 000 броя за 1959 г. и с 46 000 броя през 1960 г. и т. н.

Чувствително се увеличиха и птиците, броят на които нарасна около 5 пъти спрямо 1958 г.

Тези успехи, другари и другарки, трудещите се от кооперативните поля постигнаха с много труд и грижи. Те са резултат на широкото прилагане на прогресивната селскостопанска наука и внедряването на опита на челниците — новатори и високодобивници. Те се дължат и на всеотдайната и незаменима помощ на великия Съветски съюз и на сътрудничеството със социалистическите страни.

Постигнати са успехи и по отношение на народната просвета, народното здраве и комуналните дейности в окръга.

По народната просвета: построиха се през 1959 г. 6 училища, от които 5 по пътя на самооблагането, а през 1960 г. — 9, от които 3 със самооблагане. Полудневните детски градини от 52 през 1959 г. се увеличиха на 60 през 1960 г. Целодневните детски градини от 9 през 1959 г. нараснаха на 16 през 1960 г. Ученическите занимални с щатни ръководители от 7 през 1959 г. се увеличиха на 26 през 1960 г. Обществените и пансионите от 2 през 1959 г. се увеличиха на 33 през 1960 година.

По народното здраве: по пътя на самооблагането е започнато строителство на 5 здравни дома през 1959 г., които ще бъдат завършени през 1960 г., а 2 по лимитен път са вече построени. Болничните легла се увеличиха от 782 през 1959 г. на 1233 през 1960 г. Лекарите се увеличиха от 323 през 1959 г. на 376 през 1960 г. Средният медицински персонал се е увеличил от 474 през 1959 г. на 605 през 1960 г.

За обслужване на населението баните от 46 през 1959 г. нараснаха на 62 през 1960 г.

От 174 селища в окръга до края на 1960 г. ще бъдат електрифицирани 137.

Недостатъчно е още водоснабдяването на селищата в окръга. През 1958 г. е водоснабдено само едно селище, през 1959 г. — 6 селища, а до края на годината ще бъдат водоснабдени 5 селища, или от всичко 174 селища са водоснабдени досега едва 55. Въпреки че населението участва със самооблагане, средствата са недостатъчни. А също така липсват, разбира се, етернитови тръби и други материали.

Предлаганият за одобрение от Народното събрание народностопански план за 1961 г. предвижда за Варненски окръг значителен ръст на промишлената и селскостопанската продукция. Така например обемът на общата промишлена продукция ще нарасне с 8,5% спрямо очакваното изпълнение за 1960 г., а производителността на труда — с 4,6%.

Напрежението, което се предвижда, е реално с изключение на производството на калцинирана сода, тъй като съществува известно съмнение относно срочното въвеждане в действие на предвидените за 1961 г. производствени мощности, които и през 1960 г. трябваше да бъдат внедрени, но не се внедриха. Но считам, че този въпрос ще намери през годината своето правилно разрешение.

Промислените предприятия от окръга ще изпълнят, както и досега са изпълнявали, успешно запланиваната производствена програма и ще дадат на народното стопанство предвидената икономия в размер на 14 160 хил. лв.

В областта на селското стопанство планът е също така напрегнат, но с усилията на кооператорите, селскостопански

те специалисти и партийните и стопанските ръководители ще бъде изпълнен.

Средните добиви, които се предвиждат да бъдат достигнати през 1961 г. от растенневъдството, са реални. Същото се отнася и до продуктивността на селскостопанските животни.

Особено напрегнат е планът за договорното изкупуване на селскостопанските произведения. Неговото изпълнение предполага значително увеличение на стоковата продукция в трудово-кооперативните земеделски стопанства. Това налага пълна мобилизация на трудовите ресурси, по-добра агротехника, по-добро използване на механизацията и още по-големи грижи за гледането и храненето на животните.

По капиталните вложения, като имам предвид и фабрично-заводското строителство в окръга, предвидените средства не са малко. Правилно се насочват по-голямата част от капиталовложенията за промишлеността и селското стопанство. Освен за разширението на Държавния завод за сода „Карл Маркс“ с лимита, който се дава на Комитета по промишлеността, значителна част от капиталовложенията са предвидени за мелiorативно строителство и за доставка на машини и съоръжения за машинно-тракторните станции.

Само за трудово-кооперативните земеделски стопанства за 1961 г. се предвиждат капиталовложения в размер на 93 756 хил. лв., от които за строителство на селскостопански сгради 49 219 хил. лв., машини и съоръжения — 13 237 хил. лв., за трайни насаждения — 10 000 хил. лв., за покунка на животни — 13 000 хил. лв. и др. Тези капиталовложения ще създадат благоприятни условия за още по-бързия подем на промишлеността и селското стопанство в окръга.

Навед с това трябва да отбележа, че предвидените капиталовложения за водоснабдяването на селищата от окръга в размер на 1350 хил. лв. са крайно недостатъчни. От всичко 174 селища, както казах по-горе, едва 55 са модерно водоснабдени. На по-голямата част от тези водоснабдени селища обаче предстои да се подмени водопроводната мрежа, тъй като периодът, за който са направени водопроводите, отдавна е изтекъл. От разработения баланс за необходимите количества вода средно на 1 жител от окръга се установи, че при минимална норма 156 л на ден понастоящем се пада по 72 л на ден. Това говори, че Варненски окръг е зле с водоснабдяването.

По проектоплана за 1961 г. окръжният народен съвет предложи да се завърши водоснабдяването на селищата, започнато през 1960 г. Това са селищата: гр. Провадия и селата Климентово, Девня, Момино, Капитан Радево, Ботево и Поляците. Това предложение на окръжния народен съвет обаче не бе възприето от Държавна планова комисия.

Предлагам да се отпуснат поне още 900 хил. лв., от които 200 хил. лв. самооблагане, за да се довърши водоснабдяването на с. Момино и част от с. Девня, включително и работническия квартал в Девня.

Не се предвиждат по проектоплана и никакви средства за жилищно строителство в окръга. Като се има предвид острата жилищна криза в гр. Варна и наличието на много служители-специалисти от апарата на окръжния народен съвет и окръжния комитет на БКП — над 100 семейства, които имат нужда от квартири, ще бъде целесъобразно за 1961 г. да се предвидят средства поне за още един жилищен блок на обща стойност 800 хил. лв., или общият план за капиталовложенията на Варненски окръг заедно с водоснабдяването на селата Момино и Девня да нарасне от 31 540 хил. лв. на 33 240 хил. лв. Ако необходимите средства от 800 хил. лв. не се намерят по пътя на капиталовложенията, да се намери възможност по пътя на бюджета за окръга. По съставянето на народностопанския план за 1961 г. активно участие взеха и вземат и трудещите се от Варненски окръг.

Другарки и другари! Позволете ми от името на работниците и трудещите се от Варненски окръг да изкажа най-голямата наша благодарност и признателност към великия Съветски съюз за новата и конкретна помощ, която ни оказва с отпуснатия заем от 810 млн. рубли, който несъмнено ще окаже извънредно голяма помощ при изпълнението на плана за 1961 г.

Под ръководството на окръжния комитет на Партията работниците и инженерно-техническия персонал и трудещите се селяни-кооператори и трудовата интелигенция ще положат всички усилия, за да изпълнят и преизпълнят стопанския план за 1961 г. В момента колективите на всички предприятия полагат необходимите усилия да изпълнят дадените пред Партията и Правителството обещания. Някои от тях вече успешно изпълниха плановете си за 1960 г. и работят за тяхното преизпълнение.

Намирам предложения проектоплан за 1961 г., а също и бюджета за реални и ще гласувам за тяхното приемане, *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ Петър Танчев: Има думата народният представител Стойно Райчев.

Стойно Райчев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Представеният за разглеждане проект за народностопанския план и бюджета на Народна република България за 1961 г. са документи от важно значение. Те представляват всеобхватна трудова и финансова програма за

нашият народ, целяща по-нататъшното ускорено развитие на Родината ни по пътя на социализма.

В проектоплана се предвиждат достатъчно средства за капиталното строителство, като се дава тежест за развитието на тежката промишленост. Предвиждат се средства за електродобива, селското стопанство, транспорта, съобщенията, комунално-битовото стопанство, просветата и здравеопазването.

Проектобюджетът е разработен така, че в него приходите надвишават разходите с 227 907 хил. лв., което е ярък указател за финансовия и икономическия стабилитет на страната ни, белег за нарасналите натрупвания в народното ни стопанство.

Изнесените цифри от председателя на Държавната планова комисия и министъра на финансите отразяват постоянните грижи на Българската комунистическа партия и Народното правителство Родината ни да върви от година на година напред и все напред по светлия път на социализма. Отгоре до долу в двата проекта лъха непрекъснатата воля на нашия народ за мирен съзидателен труд, за по-добър и културен живот.

Измина втората година от историческото решение на ЦК на БКП за ускореното икономическо развитие на страната ни. 1960 година е година на големи стопански и културни успехи, на голяма политическа и трудова активност на нашия народ. Работниците, селяните и трудовата интелигенция с неописуем ентузиазъм извършиха велики дела в изпълнение на историческите задачи, които Партията постави пред тях. Изнесените цифри по очакваното изпълнение на плана и бюджета за 1960 г. потвърждават правилността на партийната и правителствената политика за ускорено икономическо развитие на страната ни.

Във всенародната борба за ускорено икономическо и културно развитие немалък дял се пада и на транспорта и съобщенията — на работниците, инженерите и служителите, които ден и нощ изпълняват възложените им задачи от Българската комунистическа партия във връзка с бързото и сигурно превозване на товарите и пътниците.

В сравнение с 1959 г. железопътният транспорт през настоящата година ще извози 9,8% товари и 10% пътници в повече. Подобро е с 300 кг средното статично натоварване на вагоните, увеличена е средната брутна тежина на товарен влак с 35 т, с 3,2% е увеличен средният денонощен пробег на един локомотив във влаково движение. През 1960 г. успешно бяха изпълнени задачите по износа на пресните плодове и зеленчуци. Автомобилният транспорт ще изпълни годишния си план по превоз на товари 102,4% и за превоз на пътници 106%, или в сравнение с 1959 г. ще бъдат превозе-

ни в повече 18 417 хил. т товари и 81 903 хил. пътници. Водният транспорт през 1960 г. се очаква да реализира 8000 хил. лева в повече от предвидените в плана приходи, или да реализира 30 400 хил. лв. в повече приходи в сравнение с 1959 г. Въздушният транспорт ще изпълни и преизпълни превозния план за пътници с 39 500 броя, или през настоящата година ще извози 58 хил. пътници в повече в сравнение с 1959 г. Съобщенията ще преизпълнят своя план по приходи с 9500 хил. лева, или тази година ще реализират 53 000 хил. лв. приходи в повече в сравнение с 1959 г.

Тези немалки успехи на транспорта и съобщенията, постигнати през 1960 г., се дължат преди всичко на близките грижи на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на Правителството, които излязоха с редица партийни и правителствени документи, с които се проведеха и провеждат редица конкретни мероприятия за най-рационалното използване на транспортните средства. С тези партийни и правителствени документи транспортните средства бяха обявени за общонародна собственост от особена важност в развитието на нашата икономика в настоящия етап.

Постигнатите успехи през 1960 г. са плод на повишената политическа и трудова активност на транспортните работници, на подобрената организация по воденето на социалистическото съревнование, на новите почини и прогресивни методи на работа, като тежкотоварното движение в железопътния транспорт, стохилядното движение в автотранспорта, Бурлаковското движение във водния транспорт и др. Тези успехи се дължат на разширяване високопатриотичния почин за завоюване на званието „бригада или кораб за ударен социалистически труд“ и „бригада или кораб за ударен комсомолски труд“. През 1960 г. нарасна броят на челните машинисти, които преминаха на изостанали в техническо отношение локомотиви, като ги приведоха в образцово състояние и направиха икономии на гориво и др.

През 1960 г. нашият транспорт има значително подобрение в своята работа, но въпреки това през второто полугодие железопътният и автомобилният транспорт се оказаха тясно място в народното ни стопанство. Те не успяха да задоволяват всички искания за превози и станаха причина за спиране производството в някои предприятия поради неподвозване на суровини или несвоевременно извозване на готовата продукция.

За да стигнат до това състояние железопътният и автомобилният транспорт, вина имат ръководителите и работниците от транспорта, които допускаха да се нарушава графикът за движение на влаковете, автобусите и корабите, водеха недостатъчна борба за използване товароподемността на

превозните средства, допускаха аварии и повреди, както и незадоволителното поддържане на материалната част.

Немалка вина за това състояние в транспорта лежи върху министерствата, ведомствата, предприятията и организациите, ползващи услугите на транспорта. Те не оказваха достатъчно съдействие на транспорта, не водеха борба за ритмично подаване на товарите през всички месеци на годината, през всички дни на месеца, през всички часове на денонощието.

Като причина за това състояние е и изоставането в развитието на материално-техническата база и техническата реконструкция на транспорта в сравнение с другите отрасли на народното стопанство.

Предвиденият бърз темп на развитието на народното стопанство през 1961 г. поставя пред транспорта и съобщенията нови много по-отговорни задачи. Така например обемът на превозите през 1961 г. в сравнение с 1960 г. за железопътния транспорт се увеличава с 5,2%, за автомобилния транспорт — с 27,5%, за водния транспорт — с 35,5%, за въздушния транспорт превозът на пътници се увеличава с 8,7%, а приходите от съобщенията ще нараснат с 12,4%.

Пред ръководителите и работниците от транспорта и съобщенията сега повече от всеки друг път стои сериозната задача да отстранят слабостите и недостатъците в своята работа, максимално да разширят и затвърдят положителния богат опит, натрупан през настоящата година. Те трябва да набележат и проведат конкретни мероприятия за най-рационалното използване на транспортните средства и за осигуряване изпълнението на плана по всички показатели за 1961 година.

Голям резерв за посрещане на увеличения обем на превозите през 1961 г. е осигуряването ритмично използване на транспортните средства и от товародателите.

Необходимо е вагоните, автомобилите и корабите да се товарят, разтоварват и превозват най-бързо и ритмично както през всички дни на седмицата, включително и в празничните дни, така и през всички часове на денонощието.

В изпълнението на тази задача трябва да насочат усилията си по места и другарите народни представители.

Другарки и другари народни представители! В разходната част на бюджета за 1961 г. за развитието на транспорта и съобщенията са предвидени 836 233 хил. лв. Новите капитални вложения ще дадат възможност да се подобри работата в железопътния, автомобилния, водния и въздушния транспорт, а така също и в съобщенията. За железопътния транспорт се предвиждат капитални вложения за завършване строителството на електрификацията на железопътната линия София—Пловдив, на нови железопътни линии, по уд-

вояването на железопътните участъци София—Мездра и Синдел—Варна, за продължаване работата по електрифицирането на железопътния участък Русе—Горна Оряховица, за преустройството на железопътните възли Червен бряг и Синдел и други. През 1961 г. ще се доставят 20 бр. магистрални дизелови и електрически локомотиви, 510 броя товарни вагони в двуосно изчисление, 30 броя пътнически вагони и значителен брой машини и съоръжения за усилване механизацията на товаро-разтоварната работа в гарите и други.

Както се вижда, за развитието на железопътния транспорт през 1961 г. се предвиждат значителни средства. Трябва обаче да кажем, че предвид голямото изоставане в развитието на този основен вид транспорт в нашата страна набеязаните капитални вложения не ще бъдат достатъчни за преодоляване на трудностите. По разчетите на Министерството за задоволяване на нуждите на народното стопанство от железопътен транспорт през 1961 г. е необходимо да се доставят освен предвидените 510 броя още 1000 броя товарни вагони в двуосно изчисление. За тази цел е необходимо да се увеличат капиталните вложения на министерството с 59 270 хил. лв.

За автомобилния транспорт през 1961 г. се предвиждат капитални вложения за доставката на 1690 броя товарни автомобили, 283 броя автобуси, 500 броя товарни ремаркета, 70 броя автобусни ремаркета и други. През 1961 г. ще бъдат завършени и пуснати в експлоатация автобазите в Благоевград, Ботевград, Видин, Габрово, Кюстендил, София, Силистра, Бургас, Стара Загора и Лом.

За въздушния транспорт се предвиждат средства за доставката на самолетни двигатели, за завършване и въвеждане в експлоатация пистата във Варна, разширяването на бетонната площадка в София, преустройството на аерогарата в София и други.

За съобщенията се предвиждат средства за доставката на висококачествени уредби, радиорелейни уредби, далекопишещи машини. Предвижда се да се завършат и въведат в експлоатация редица автоматични телефонни централи в София, Кюстендил, Варна, Бургас и други, радиопредавателите в Коларовград и Благоевград, радиорелейните станции в Попово, Търново, Русе, Калофер и други.

Другарки и другари народни представители! Нашата страна е оградена от удобни морски и речни пътища — Черно море и река Дунав.

Поради продажната политика на бившите управници 9-ти септември завари нашата страна без морски флот, а речният флот притежаваше само 14 плавателни съда. В годините на народната власт под близките грижи на Българската комунистическа партия бе правилно разбрано голямо-

то значение, което има да играе водният транспорт в изграждането на нашата икономика.

Водният транспорт представлява сложен технико-експлоатационен комплекс с най-различни по големина, вид и предназначение морски и речни транспортни кораби, морски и речни пристанища, със съответните брегови и хидротехнически съоръжения, технически флот за поддържане и осигуряване необходимата дълбочина на пристанищните басейни, корабоплавателните реки и канали. Водният транспорт е най-евтиният транспорт за превоз на масови товари на големи разстояния.

С активното си участие в превоза на вносно-износните и крайбрежните товари и пътници нашият воден транспорт има голямо народностопанско значение. От общия внос и износ на страната през 1959 г. той участва в извозването на товарите с 59%.

Със своите технико-икономически предимства и големи възможности за превоз нашият флот осигурява такива условия на външната търговия на нашата страна, при които тя добива възможност да се явява своевременно на ония близки и далечни пазари, които представляват най-голям интерес и носят най-голяма полза на страната ни. Наличието на достатъчно собствен корабен тонаж отнема възможността на капиталистическите държави да създават затруднения и пречки по своевременното и евтино превозване на товарите, обект на сключените международни търговски сделки. Наличието на достатъчно собствен корабен тонаж и особено на морски корабен тонаж създава възможност на външната търговия за успешно маневриране с продажните цени, правейки с това износните стоки по-конкурентоспособни на капиталистическите пазари.

Заедно с изпълнението на непосредствените си задачи — превоз на товари и пътници и подпомагане на външната търговия — търговският флот поради своята специфичност изпълнява още една дейност — той е могъщо средство в ръцете на държавата за реализиране, за печелене и за икономисване на чужди платежни средства.

Работата и финансовите резултати от експлоатацията на флота показват, че същият се явява не какъв да е източник на чужди платежни средства, а такъв с най-голяма ефективност.

Така например резултатите от дейността на танкера „Комсомолец“ на Български морски флот за първите шест месеца на 1960 г. показват, че с него са превозени 49 265 т петролни деривати, за което, като се приспаднат разходите му в чужда валута, са спестени на държавата 907 500 валутни лева при една възвръщаемост от 103%, докато средната възвръщаемост на нашия износ е значително по-ниска. Това е за

танкера. За другите кораби от морския флот възвръщаемостта се движи от 50 до 75%.

Преди две години Българското речно плаване се сдоби с мощен влекач „Христо Ботев“, който работи в най-трудния участък на Дунава — Железните врата, където провлачва наши и чужди плавателни съдове. За 11 месеца на настоящата година горният влекач е получил приходи за провлачването на чужки плавателни съдове 242 592 рубли и 70 763 долара, което се равнява на 723 594 валутни лева. Освен това от провлачването на нашите плавателни съдове със собствен влекач са икономисани на страната 980 хил. валутни лева, които по-рано ние заплащахме на други параходства.

В своята дейност водният транспорт е неразделна част от единната транспортна система на страната и активно участва в развитието на нашата икономика. Ето защо в проектоплана за 1961 г. се предвиждат 193 835 хил. лв. капитални вложения. През 1961 г. ще бъдат доставени един 10 000-тонен сухотоварен кораб, 5000-тонни въгледози, един 10 000-тонен танкер, три 300-тонни товарни кораба, четири 1000-тонни речни шлепа. Ще започне строежът на речен влекач 1200—1500 к. с. и строежът на ферибоотна платформа. С доставката на тези кораби към края на 1961 г. корабният тонаж на Български морски флот ще бъде почти удвоен. За механизизиране на товаро-разтоварните работи в пристанищата се предвижда доставката на портални кранове, автокранове, автопогрузи, трактори, багери и др. съоръжения. През 1961 г. се предвижда да влязат в експлоатация нови кейови стени в Бургас, Варна, Тутракан и Оряхово, магазин в пристанищата Варна и Лом, сервиз за механизацията в Бургас и др. Ще продължи изграждането на кейовата стена в пристанище Русе и удълбочаването на входа и басейна в пристанище Бургас. Средствата, които се заделят в плана и бюджета за постройката на плавателни съдове и развитието на водния транспорт, ще оправдаят своето предназначение. Трябва обаче да отбележим, че докато за развитието на товарния ни флот има правилно отношение, все още не е решен въпросът за развитието на нашия пътнишки флот на море и по Дунава.

В нашата страна бързо се развива курортното дело. Очаква се ежегодно стотици хиляди чужденци да летуват и в нашите морски курорти. Наличните пътнически кораби на море и Дунава обаче са недостатъчни, неудобни и бавноходни. С тях не могат да се задоволят нуждите на летовниците. Част от тези летовници при наличие на удобни и бързоходни кораби биха могли да пътуват от Виена и Братислава до Русе и Варна. Заслужава по този въпрос специалистите от органите на Държавната планова комисия и Министерството на транспорта и съобщенията да помислят, за да може през следващите години да бъде правилно решен.

Другарки и другари народни представители! В проектоплана по капиталните вложения на Министерството на транспорта и съобщенията за 1961 г. е включен и един сухотоварен 5000-тонен кораб с годишен лимит 22 000 хил. лв. Строежът на този кораб започна през 1960 г. и се предвижда да се завърши през 1962 г. от Корабостроителния и кораборемонтен завод „Георги Димитров“ — Варна.

По сведения на Държавната планова комисия от предвидените 22 000 хил. лв. за 1961 г. корабостроителният и кораборемонтен завод „Георги Димитров“ — Варна, няма да може да устои 8000 хил. лв. и годишният лимит за този кораб следва да остане 14 000 хил. лв.

Предлагаме тези 8000 хил. лв. да се разпределят за следните обекти, машини и съоръжения на Министерството на транспорта и съобщенията за 1961 г.:

1. Удължаване пътнически коловози и перони — Варна	2 980 000 лева
2. Комплект 24 канала високочестотна уредба — още	533 000 „
3. Нова гара — Сливен — още	1 828 000 „
4. Автобусни ремаркета — 30 броя	1 800 000 „
5. Монтаж на електропроводи на хладилни вагони — 80 броя	400 000 „
6. Монтаж на бързодействащи спирачки 30 бр.	459 000 „

В проектоплана по капиталовложенията на Министерството на транспорта и съобщенията за 1961 г. е предвиден обектът „Електрифициране жп. линия Русе—Горна Оряховица—Мездра“ с годишен лимит 27 000 хил. лв.

Железопътната линия минава през района на Държавния машиностроителен завод „Георги Димитров“ и складовата зона и създава неудобства на завода и града. По искане на окръжния народен съвет — Русе, трасето на железопътната линия трябва да се измести, за което са необходими 5417 хил. лв. За да не се спъва работата по електрифицирането на железопътния участък Русе—Горна Оряховица, предлагаме окръжният народен съвет — Русе, в рамките на одобрените му капитални вложения за 1961 година да включи първия етап от изместването на железопътната линия с 3417 хил. лв.

Предлагаме да се разгледат, приемат и отразят от Държавната планова комисия промените в плановите по капиталните вложения, строителното и промишленото производство, материално-техническото снабдяване, труда и валутния план на Министерството на транспорта и съобщенията,

Корабостроителния и кораборемонтен завод „Георги Димитров“ — Варна, и окръжния народен съвет — Русе.

Другарки и другари народни представители! Предвидените капитални вложения за развитието на транспорта и съобщенията през 1961 г. ще се посрещнат с голямо задоволство от страна на транспортните работници като нов израз на големите грижи на Партията и Правителството за процъфтяването на нашия роден транспорт и съобщения. На тези грижи ръководителите и работниците от транспорта и съобщенията ще отговорят с нови по-големи трудови успехи в изпълнение и преизпълнение плана за 1961 г., с което ще дадат своя ценен принос за икономическия разцвет на страната ни.

Народностопанският план и бюджетът на държавата за 1961 г. е реален и осъществим. Тоя план за ускореното мирно развитие на нашето отечество е план на мира. Ето защо аз от сърце ще гласувам за неговото приемане и ще работя за неговото осъществяване. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Петър Танчев: Има думата за изказване народният представител др. Евгени Трайков.

Евгени Трайков: (*От трибуната*) Другари и другарки народни представители! Представените закони за бюджета и народностопанския план за 1961 г. заедно с мотивите към последните, както и тяхното обсъждане и приемане от сесията на Народното събрание ще отбележат нов етап от развитието на нашата страна по пътя към комунизма.

Големите успехи, които се постигнаха особено през последните години в резултат на масовото движение за ускорено развитие на народното стопанство, позволиха петилетката да бъде завършена предсрочно. Под мъдрото ръководство на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Народното правителство нарасна творческата активност на трудещите се във всички отрасли на народното ни стопанство. На основата на това и благодарение на взаимното сътрудничество между страните от социалистическия лагер и преди всичко на помощта на братския Съветски съюз през 1961 г. успехите ни ще станат още по-големи.

Както е видно от мотивите към доклада, очаква се обемът на произведения национален доход да се увеличи с 6%, на общата промишлена продукция — с 13%, на селскостопанската продукция — с 10,6%, на стокооборота на дребно — с 11,4%. Обемът на капиталните вложения, които са най-ярък израз на грижите на Партията и Правителството за увеличаване на производствените мощности на промишлеността, показва, че и през 1961 г. нашата Родина ще бъде

огромна строителна площадка, на която ще кипи творчески съзидателен труд.

Това показва, че нашият народ произвежда значително повече. Заедно с това и доходите му се увеличават значително, вследствие на което потреблението в сравнение с 1957 година се е увеличило с 46.9%.

Забележителни успехи се отбелязват и в областта на про-светата, културата и здравеопазването. Предложеният за обсъждане план, както и средствата, заделени по бюджета за 1961 г., осигуряват по-нататъшните ни успехи в това отношение.

Значителни успехи в изпълнението на народностопанския план се постигнаха и в нашия Михайловградски окръг, където планът по обем на промишлената продукция ще бъде изпълнен.

През 1960 г. ние имаме в сравнение с 1959 г. чувствително увеличаване на средните добиви в селското стопанство. Ние получихме в повече пшеница 14 кг на декар, захарно цвекло — 94 кг, царевича — 57 кг, домати — 1280 кг и т. н.

Преизпълни се планът за всички видове трайни насаждения. Очаква се към края на годината поливните площи да се увеличат с 37 хил. дка, като за 1961 г. размерът им да нарасне на 209 500 дка, от които в държавните напонтелни системи 67 хил. дка.

Усилено се изпълнява и планът за капиталните вложения, като за 1960 г. се осигурява въвеждането в експлоатация на редица училища, търговски складове, промишлени обекти и др.

Няма никакво съмнение, че нашите успехи, успехите на социалистическия лагер са принос за победата в мирното икономическо и културно съревнование с капитализма. Трудещите се от Михайловградски окръг единодушно приеха Заявлението на представителите на комунистическите и работническите партии, както и Обръщението към народите от цял свят като призив да се трудят все така неуморно в името на укрепването на силите на социализма и на осуетяването на трета световна война.

Другари и другарки народни представители! Планът и бюджетът на Народна република България за 1961 г. съдържат основните показатели за икономическото изграждане, за развитието и правилното териториално разпределение на производителните сили, като се заделят най-значителни средства за тежката промишленост и преди всичко за Кремиковския металургичен комбинат, за Марица—Изток и други обекти с цел родното машиностроене да се задоволи с достатъчно метал и електроенергия.

Тук обаче изниква въпросът: ще са достатъчно ли средствата през 1961 г. и в перспектива за решаване на горивна-

та проблема не само най-пълно, но и най-евтино и целесъобразно? През 1961 г. трябва да се добият към 19 млн. т каменни въглища, като се въведат в действие нови мощности за 1940 хил. т. С това ще се превиши очакваното изпълнение за 1960 г. с 4,5%. Колкото и грижливо да е сключен топливният баланс в Държавната планова комисия, ние смятаме, че това увеличение е недостатъчно за задоволяване нуждите на промишлеността и населението. За да се отстрани това тясно място в народностопанския план, е необходимо за добив на каменни въглища да се заделят повече средства — главно за разкриване на нови мощности.

Ние смятаме, че е необходимо да се обърне внимание на добива на повече лигнитни въглища, и то в такива райони, които са отдалечени от разработените досега рудници.

В нашата икономическа литература все по-често и по-настойчиво се третира горивната проблема. Отнася се за запасите на кафявите каменни въглища на Димитровския басейн. Доказа се, че ако експлоатацията на Димитровския каменовъглен басейн продължи със сегашния темп, при който ежегодно се изваждат до 7—8 млн. т въглища, след 15—18 години запасите от кафяви въглища ще бъдат напълно изчерпани. Заедно с останалите находища запасите на кафяви каменни въглища у нас са изчислени на по-малко от 300 млн. тона. При годишно потребление 9—10 млн. т това означава, че след 30 години те напълно ще се изчерпят. Това налага на време да се вземат мерки не само за икономичното им използване, но и за заменянето им с лигнитни въглища.

Тук изниква въпросът, как по най-целесъобразен и евтин начин да се снабдява с лигнитни въглища Северозападна България, като се имат предвид дългите транспортни разстояния. Известно е, че след като минат 150 км, лигнитните каменни въглища „се стопяват“ в транспортните разноски, т. е. те стават по-високи от стойността на въглищата и тяхното използване е икономически неоправдано — носи загуби.

Нуждите на Северозападна България от въглища са големи. Само бившият Врачански и Плевенски окръг са получили през 1956 г. 1056 хил. т въглища, през 1957 г. — 1175 хил. т, през 1958 — 1208 хил. т, като за превоз на тези въглища се изразходвани 40—50 млн. лв. годишно.

Имайки предвид огромните разходи, които се дават за извозване на въглища, необходимо е да се запита: откъде можем да добием въглища, за да спестим на народното стопанство огромните средства, които се изразходват за транспорта? Считаме, че те могат да бъдат получени от Ломския лигнитен каменовъглен басейн.

В книжка 8 на списание „Икономическа мисъл“ от тази година въпросът за разработването на въглищата е изяснен.

Там е изяснено как би следвало да се направи разместване на производствените мощности на топливната промишленост в страната ни, като се обхванат и лигнитните въглища на Ломския каменовъглен басейн.

Като се спира на особените хидроложки и геоложки условия на басейна, които по мнението на някои специалисти се оказвали пречка за експлоатацията, авторът на статията Енев добавя: „Няма съмнение, че това голямо подземно богатство рано или късно ще бъде извадено от недрата на земята за нуждите на народното стопанство. И колкото по-бързо се извършва проучването на басейна и по-скоро започне неговата експлоатация, толкова по-голяма ще бъде икономическата изгода за страната.

С постепенното излизане от строя на Димитровския каменовъглен басейн превозът (транспортните разходи) на въглища до бившите Плевенски и Врачански окръзи още повече ще се увеличава, защото снабдяването ще трябва да се извършва от далечни разстояния. Разработването на Ломския каменовъглен басейн ще има и този много съществен икономически ефект, че колкото това разработване стане по-скоро, толкова повече ще се удължи животът на Димитровския каменовъглен басейн.“

Какво заключение може да се направи?

Заключението е, че Ломският каменовъглен басейн, представляващ неизчислимо богатство за страната, трябва да се разработи колкото може по-скоро.

Другари и другарки народни представители! От високата трибуна на Народното събрание за втори път по поръчение на избирателите се изказвам във връзка с Ломския каменовъглен басейн. Позволявам си да кажа още няколко думи за него. Ще си послужи с данни от геоложките проучвания.

Каменните въглища на Ломския лигнитен басейн са разположени в няколко последователни пласта, най-мощният от които е на средна дълбочина от 90 м и имат средна дебелина 8,5 м, достигаща до 11,05 м; средната им калоричност е голяма — 3669 калории, влагата е 8,8%, а пепелното съдържание — 37%.

През 1955 и 1958 година частично са проучени запаси от каменни въглища по обем, равни на половината на Източномаришкия басейн. Те обаче са равностойни на него, защото имат двойно по-голяма калоричност.

Пречките за експлоатацията на Ломския басейн са безспорно по-високата себестойност, която биха имали добитите тук каменни въглища в сравнение с добитите от Източномаришкия басейн. Тази по-висока себестойност обаче се компенсира както с високата калоричност, така и с транспорт-

ните разноси. А като се има предвид, че басейнът може да задоволява нуждите от гориво на цяла Северна България от Видин до Силистра и вътрешността по евтиния воден път — Дунава, става ясно, че нашите геолози трябва да продължат проучванията, докато се разкрие пласт, където хидроложките условия са преодолими и експлоатацията е възможна. А за това е необходимо по-цялостно и детайлно проучване. Няма съмнение, че и нашата техническа мисъл не ще закъснее да ни предложи ефикасни способности за изваждане от земните недра на това неоченимо богатство и при по-трудни хидрогеоложки условия.

Защо това е необходимо?

В политиката на нашата народна власт все повече намира възплъщение идеята за планомерно и пропорционално разместване на производителните сили като съществена черта на социалистическата икономика.

С разработването на ломския каменовъглен басейн ще може да се снабдява с въглища почти цяла Северна България. Ще се снабдяват с гориво промишлените предприятия. Ще се повиши заетостта на населението. На основата на басейна може да се построи нов азотноторов завод, с което ще се подобри териториалното разместване на това производство, което засега е само в Южна България, а по-голямата част от торовете се употребяват в Северна България. Ще може да се построи брикетна фабрика, а това ще бъде равносилно на намиране на кафяви въглища. Най-после на основата на басейна ще може да се построи голяма топлоелектрическа централа и да се зложат други видове промишлени производства. По такъв начин и работната сила ще се разпредели по-планомерно.

Разработването на Ломския каменовъглен басейн несъмнено ще повлияе да се подобри икономиката на Северна и конкретно на Северозападна България, която твърде много изостава в промишлено отношение в сравнение с другите части на страната.

Нека се знае, че фашистката власт от 1923 г. до 9. IX. 1944 г. жестоко отмъщаваше на Северозападна България заради Септемврийското въстание, което имаше там главната си база. Тя лиши тоя основен селскостопански район от промишленост. В условията на народната власт се направи много в това отношение, но то е все още недостатъчно за издигане на икономиката на тази част от страната.

Вторият въпрос, на който искам да се спра, е въпросът за транспортните връзки между Северозападна България и другите части на страната.

Народната власт непрекъснато полага големи грижи за развитие на транспорта, като и по плана за 1961 г. залага 846 млн. лв. — 9,4% от общия обем на лимитните капитални вло-

жения, които ще се използват за увеличение на подвижния състав на железниците, за електрифициране и удвояване на железопътни линии, за реконструкция на жп. възли, за увеличаване на тонажа на водния транспорт и други.

Това е доста голяма сума. С нейното изразходване можем да очакваме, че ще се решат най-неотложните нужди. Всички нужди обаче, що се отнася до Северозападна България, не ще могат да се решат. За правилното разрешаване на този въпрос аз смятам, че трябва да се обърне по-голямо внимание на разширяване на пропускателната способност на ломското пристанище, което играе важна роля като вносно-износен пункт в нашата международна търговия. Освен това считам, че трябва да се предприемат по-решителни стъпки за подобряване на транспортните връзки между Северна и Южна България.

Ломското пристанище още стои недовършено в няколко основни пункта. Преди всичко пристанището почти по цялото си протежение е с разрушена кейова стена. Стената е строена набързо през време на войната без необходимите предварително проучвания и се е разрушила. Не е завършена шпунтовата стена на лимана по протежение на 160 м, което ограничава разтоварната и полезна пристанищна площ. Не е завършена и източната шпунтова стена на лимана. Въобще лиманът не е завършен съгласно предвижданията, което е пречка да се поберат за разтоварване, ремонт или зимуване повече плавателни съдове.

Планът за преустройството на пристанището е вече приет от експертния съвет. За осъществяването му ще са необходими около 97 млн. лв. Това преустройство обаче по перспективния план ще трябва да завърши в края на 1980 г.

Считам, че срокът за преустройството на пристанището, като се има предвид важността му, е много дълъг. Тоя срок трябва да се съкрати, като етапите вместо 5 се съкратят на 3 и се изпълнят до 1970 г. При това да се увеличат капиталните вложения главно в етапа 1960—1965 г. поради бързото нарастване на товарооборота на пристанището и на двете гари. Пристаннището ще се окаже с недостатъчна пропускателна възможност, когато заработят с пълен капацитет циментовият завод в Бели извор, Кремиковският металургически комбинат и други предприятия, част от чиято продукция несъмнено ще бъде отправена за износ към ломското пристанище.

На второ място трябва да се преустроят шосейните линии, свързващи Северозападна България с Южна и Югозападна България, и то така, че да се отговори на нарастващите нужди на транспорта.

Преди всичко тук стои въпросът за преустройството на шосето Лом—Михайловград—София, което от край време е

важна съобщителна артерия. То свързва река Дунав с централната част на страната. Лошото състояние на пътя обаче принуждава автомобилните превозни средства да се отклоняват през Искърското дефиле, въпреки че пътят през него е с 60 км по-дълъг.

За да се осигури нормален автомобилен транспорт по шосето Лом—София през Петрохан е необходимо то да се ремонтира основно в участъците, където е в много лошо състояние. Освен това Главното управление на пътищата представи предварителни проучвания за прокопаване на тунел под Петроханския проход или може би около това място, чрез който ще се избягнат повечето от резките завой, възпрепятстващи движението, нивото на пътя значително ще се снижи и той ще може много по-добре да обслужва движението.

Предварителните проучвания предлагат няколко варианта на такъв тунел, като препоръчват варианта на стойност от 65 млн. лв. като най-изгоден и приемлив.

Последният въпрос, който искам да поставя пред Народното събрание, е за строителството на тубдиспансера в гр. Лом. Преди около 10 години в Лом се построи нова болница, в която се разкриха почти всички отделения с изключение на гръдоболно отделение. Поради това именно тубдиспансерът се помещава в частна сграда, която е крайно непригодна за лечение на туберкулозно болните. Тубдиспансерът обслужва едно население от 120 хиляди жители. Трябва да се каже, че нашият край държи едно от първите места на боледуващи от туберкулоза в страната.

Въпросът за построяване на тубдиспансер в гр. Лом е решаван на няколко пъти от окръжния народен съвет и поставян пред Държавна планова комисия, за да се включи в титулния списък, но за съжаление и тази година беше снет. Обектът възлиза на 1400 хил. лв. Ние молим Народното събрание да прецени и приеме обектът да се построи като преходен за 1961/1962 г., като за 1961 година се предвиди една сума от 400 хил. лв.

Другари и другарки! Като поставям тези въпроси, аз се ръководя не само от съображението, че разрешаването им ще оживи значително икономиката на Михайловградски окръг, но и от съображението, че те имат изключително голямо национално значение.

Няма никакво съмнение, че Централният комитет на Българската комунистическа партия, Правителството и Народното събрание, които винаги са проявявали мъдрост и далновидност при решаването на всички главни въпроси на нашето икономическо развитие, ще се отнесат с разбиране към повдигнатите от мене проблеми и ще ги разрешат така, както диктуват интересите на нашето народно стопанство.

В заключение, спирайки се отново на мотивите, с които ни бяха представени проектобюджетът и законопроектът за държавния народностопански план за 1961 г., аз ги намирам за напълно основателни, съобразени с най-жизнените интереси на страната, и заявявам, че ще гласувам за тяхното приемане. *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ Петър Танчев: Във връзка с по-нататъшния ход на нашите разисквания има думата др. Козовски.

Ф. Козовски: Другарки и другари народни представители! Във връзка с народностопанския план и бюджета са се записали за изказване 17 души. Това е твърде добре. Но аз смятам, че ще изразя вашето общо мнение, ако се обърна към бъдещите оратори — и тези, които са се записали, и тези, които ще се запишат — да не се повтарят и най-вече в тази част, която се касае до общата оценка на плана, до неговото вътрешно, международно и пр. значение. Тези мисли са достатъчно ярко изразени от двамата основни вносителни на законопроектите Станко Тодоров и Кирил Лазаров. Смятам, че ще бъде от полза ораторите да съкращават тая част. Смятам също така, че ще се съгласите, че тая молба е законна.

Обаждат се: Правилно.

Ф. Козовски: Смятам, че с това днешното заседание на Народното събрание може да завърши своята работа. Следващото заседание ще започне в понеделник, 15 часа. Има ли други предложения?

Обаждат се: Няма.

Председателствуващ Петър Танчев: С това вдигам заседанието.

(Закрито в 12 ч. 50 м.)

Подпредседател: **П. Танчев**
Секретари: **Ив. Мирчева**
В. Димитров

Парламентарен стенограф: **Ст. Стоянов**